MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA A LA PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA FGC (DISTRICTE DE GRÀCIA, BARCELONA)

(CODI MUHBA: 036/11)

Dates de la intervenció: 28 d'abril al 3 de juny de 2011

IÑAKI MORENO EXPÓSITO

Mataró, juny 2011

Núm. Expedient DGPC: 437 K121 N B-2011/3-7212

Realització:…….....……..……..…….....**ATICS SL**

Direcció tècnica:.....……..... **IÑAKI MORENO**

Disseny gràfic assistit per ordinador:……. **JOSÉ IGNACIO JIMÉNEZ GORDÓN**

Fitxa tècnica

Terme municipal / comarca:Barcelona / Barcelonès.

Adreça: Plaça Gal·la Placídia.

Dates de la intervenció: 2 de maig - 3 de juny de 2011.

Tipus d'excavació: Intervenció arqueològica preventiva.

Motiu: Obres de condicionament estació de Gràcia dels FGC.

Promotor: GISA.

Empresa adjudicatària: *ATICS, SL Gestió i difusió del patrimoni arqueològic i històric*.

Direcció tècnica: Iñaki Moreno Expósito.

Equip:Miriam Esqué Ballesta, Laura Arias del Real.

Elaboració de la memòria: Iñaki Moreno Expósito.

Aixecament planimetria: Miriam Esqué Ballesta.

Digitalització de plànols: José Ignació Jiménez Gordon.

Fotografia: Iñaki Moreno Expósito.

Dipòsit del Material arqueològic: MuHBa.

ÍNDEX

1 INTRODUCCIÓ 5
2 CONTEXT GEOGRÀFIC 6
3 ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS I HISTÒRICS. 8
3.1 La vila de Gràcia. 8
3.2 Ferrocarrils Barcelona - Sarrià. 11
4 MÈTODE EMPRAT EN EL TREBALL DE CAMP. 14
5 DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS. 16
5.1 Rasa del mur-pantalla. 16
5.2 Excavació sota el forjat. 21
5.3 Buidatge documental i tractament cartogràfic. 24
6 CONCLUSIONS. 30
7 BIBLIOGRAFIA. 34
8 DOCUMENTACIÓ GRÀFICA. 35
8.1 Fotografies. 35
8.1.1 Rasa del mur-pantalla. 35
8.1.2 Excavació sota el forjat. 62
8.2 Planimetria. 73
9 RELACIÓ I DESCRIPCIÓ DE LES UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES. 74
10 INVENTARI 75

1 INTRODUCCIÓ.

La present memòria recull els resultats de la intervenció arqueològica que es desenvolupà al subsòl de la plaça Gal·la Placídia (Gràcia, Barcelona), relacionada amb les obres d'adequació i remodelació de l'estació de Gràcia de la xarxa Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya. Aquesta obra fou promoguda per l'empresa **GISA** i executada per **UTE Estació Gràcia FGC,** empresa adjudicatària.

La intervenció arqueològica queda vinculada a la fase d'obra basada en la instal·lació de murs pantalla de gran fondària per tal de dotar de solidesa i estabilitat els nous espais soterrats que s'havien de crear; en el decurs de l'obra es detectà que l'obertura de l'espai necessari per a construir una de les pantalles havia afectat en part estructures soterrades. En conseqüència la direcció de l'obra es posà en contacte amb les institucions pertinents per tal de fer una valoració de les possibles restes arqueològiques afectades.

La direcció arqueològica d'aquesta intervenció (Codi MUHBA: 036/11) fou assumida per l'arqueòleg Iñaki Moreno Expósito de l'empresa d'arqueologia **ATICS S. L. Gestió i Difusió del Patrimoni Arqueològic i Històric**, sota supervisió tant del **Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de Barcelona**, com del **Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya.**

Els treballs arqueològics pertanyents a aquesta fase es van dur a terme entre els dies 2 de maig i 3 de juny de 2011 i el pla d'actuació fou dissenyat de comú acord entre els tècnics de **GISA, del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de Barcelona** i del **Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya.**

Un cop finalitzada la intervenció arqueològica els treballs d'investigació foren complementats amb una recerca i buidatge documental en diferents arxius (Arxiu FGC[1], Arxiu Nacional de Catalunya, Arxiu Administratiu).

[1] Aprofitem l'avinentesa per agrair al sr. Gonzalo Fernández de l'Arxiu d'FGC, la seva amabilitat i disponibilitat en tot moment per tal de facilitar-nos la informació que ens fos necessària.

2 CONTEXT GEOGRÀFIC

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km2), limitada al NW per la serra de Collserola (que culmina a 512 m. al cim del Tibidabo), entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besòs. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció Nord-Sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besòs-Congost-Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon.

El Barcelonès comprèn el territori estès entre la Mediterrània i la Serralada Litoral, en el tram conegut per serra de Collserola, és a dir, entre els estrets de Martorell i de Montcada, per on els rius Llobregat i Besòs, respectivament, s'encaminen a la mar. Des del punt de vista de la morfologia, és fàcil identificar, al Barcelonès, dues grans unitats: Collserola i el Pla de Barcelona, que és a on s'ubica la ciutat de Barcelona, i per tant és aquella unitat morfològica que ens interessa.

El Pla de Barcelona és limitat per la Serralada de Collserola, i a migjorn, per la falla que segueix, ran de mar, des de Garraf i el turó de Montjuïc que és el punt més elevat, pels turonets dels Ollers, del Tàber, de les Fazies, de la Bota, fins el turó de Montgat, més enllà del Besós. Les seves coordenades són 2º7' a 2º11' de longitud est de Greenwich i de 41º22' a 41º27' de latitud nord.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suara anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa,

recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaó cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El *Pla inclinat*, els *turons arran de mar*, i el *pla de baix*, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaó i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

3 ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS I HISTÒRICS.

3.1 La vila de Gràcia.

S'acostuma a vincular el naixement de la vila de Gràcia amb l'establiment, el 17 de gener de 1626, del noviciat dels carmelites descalços al convent de Nostra Senyora de Gràcia, que va rebre el nom de "Els Josepets", a causa dels seus ocupants. A l'entorn del convent van anar sorgint-hi una sèrie de masies, la més important de les quals era Ca n'Alegre (1688).

Malgrat tot, sembla que ja al segle XV, s'havia establert l'ordre dels franciscans al convent de Jesús, i el segle XVI es va construir el monestir del Montcalvari, pertanyent als Caputxins Vells, destruït el 1714.

A començament del segle XVIII Gràcia ja comptava amb un total d'onze propietaris amb les seves respectives famílies. Segons un document de 1767, el territori rep ja el nom de Gràcia.

Durant el segle XVIII, Gràcia consolidà la que seria la seva estructura social durant molts anys, entre zona rural i zona d'estiueig dels burgesos barcelonins. Prova d'això és la gran quantitat de torres i segones residències pertanyents a famílies adinerades.

A finals del segle XVIII i principis del segle XIX, la zona que avui anomenem Gràcia era poc poblada, els tres nuclis més importants eren els que havien crescut al voltant dels convents de la zona: el de Jesús (a l'inici del Carrer Gran), el del convent dels Josepets (la zona de l'actual plaça Lesseps), i el dels Caputxins Vells (situat per la zona on actualment hi ha el Mercat de l'Abaceria Central).

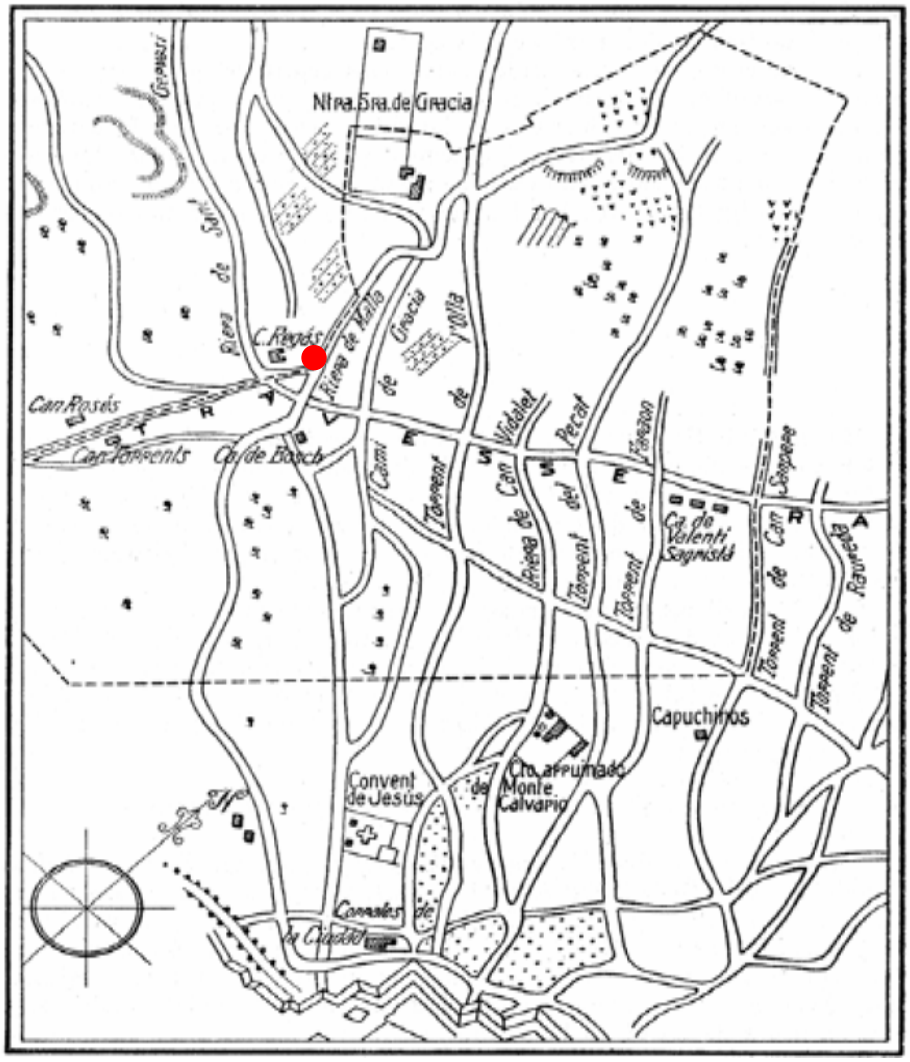

Camins, torrents i rieres de Gràcia segons plànol elaborat per Antoni Borràs i Pedrols i Gaietà Gispert. Any 1790. Font: Castellà, E. "Els orígens de l'entorn de la plaça de Lesseps. Entorn geogràfic i vies de comunicació en l'establiment del Convent dels Josepets i Ca l'Alegre". Butlletí del Club Excursionista de Gràcia. XXIV Any - 2a. època, núm. 89. 2006.

El 4 de març de 1821, gràcies a la Constitució de Cadis, que autoritzava aquells nuclis de més d'un miler d'habitants a constituir-se en municipi, Gràcia va obtenir la seva primera independència municipal, de la qual en va ser alcalde en Josep Tuset. Aquesta independència., però, durà ben poc: l'abril del 1823, l'absolutisme obligà a tornar a posar tot tal com estava abans del 1 de març del 1820, i el 30 de gener del 1824, Gràcia perdia el seu primer ajuntament.

El 1828, per tal de tornar a aconseguir la independència municipal, els graciencs insten els monarques Ferran i Amàlia la segregació de Gràcia, amb la condició de que se li canviaria el nom pel de "Villa de San Fernando y Santa Amalia". Després

de dos anys, el 1830, es va concedir, i de nou Gràcia podria tenir ajuntament propi, encara que fos perdent el seu nom, i aconseguia el títol de vila. Problemes polítics van fer que mai es pogués constituir l'ajuntament de nou, quedant tot en no res.

Va ser aleshores, quan el 13 d'octubre del 1849 es va redactar una exposició on es sol·licitava la concessió del municipi, amb el títol de Vila, basant-se en la Constitució del 1845. En nou mesos, això es feia realitat i el 6 de juliol del 1850 prenia possessió de l'alcaldia en Josep Pons i Tarrecli, tres tinents d'alcalde i catorze regidors. Aquesta va ser la independència municipal de la Vila de Gràcia més llarga i estable, fins que s'annexionà a la ciutat de Barcelona.

Al segle XIX, s'establiren algunes indústries: una de les més importants va el Vapor Vilaregut, a la zona de Perill/Torrent de l'Olla, va que ser conegut com el "Vapor Vell", ja que a la zona de Puigmartí també va existir el Vapor Puigmartí, conegut com el "Vapor Nou", engrandit el 1839 i que ocupà a prop de 500 treballadors.

Aquestes dues indústries cotoneres, juntament amb la gran quantitat de telers manuals que molts artesans posseïen, van fer de Gràcia un centre important dins la producció tèxtil de l'època. El 10 de maig del 1840 es va constituir la primera societat obrera de Catalunya, l'Associació de Teixidors de Barcelona, molts dels socis de la qual eren graciencs.

A poc a poc, Gràcia va anar creixent gràcies a les indústries i les cases que s'hi construïen per als treballadors. El 1863, el tren de Sarrià va tenir el seu baixador a l'oest a la Vila.

El 1876 naixia la Cooperativa Teixidors a Mà (als locals de la qual actualment hi ha el Teatreneu), el 1892, una escissió d'aquesta Cooperativa donava lloc a la Cooperativa La Lleialtat (on actualment hi ha el Teatre Lliure). El 1888 s'aprovà el projecte del Mercat de la Llibertat, que va suposar un canvi en el comerç i els mercats al barri, fins aleshores més propis d'un àmbit rural. El va seguir, el 1892, el Mercat de l'Abaceria Central, a la Travessera de Gràcia.

Finalment, l'any 1897, Gràcia, juntament amb d'altres pobles del pla de Barcelona fou annexionada a la ciutat de Barcelona.

3.2 Ferrocarrils Barcelona - Sarrià.

Podem situar l'origen d'aquesta línia ferroviària el 20 d'agost de 1847, quan se sol·licità la concessió d'un ferrocarril de Barcelona a Sarrià, que no progressà.

L'any 1851 es presentaren quatre peticions d'una línia de Barcelona a Sarrià. Una, proposava un traçat directe i arribar fins a Pedralbes; altres dues presentaven variants diferents per passar per Gràcia i Sant Gervasi, i una darrera oferia la presumpció de seguir de Sarrià en direcció al Vallès. Per diverses raons l'adjudicació definitiva queda en suspens. Es modificaren els projectes i s'admeteren altres sol·licituds. Finalment, l'11 de juliol de 1856 s'atorgà la concessió a Lluís Simon i Peray. El 2 de gener de 1857 s'inicià el procés per esplanar els afores de Sarrià i la "Compañía del Ferrocarril de Barcelona a Sarrià" es constituí el 10 d'octubre de 1858.

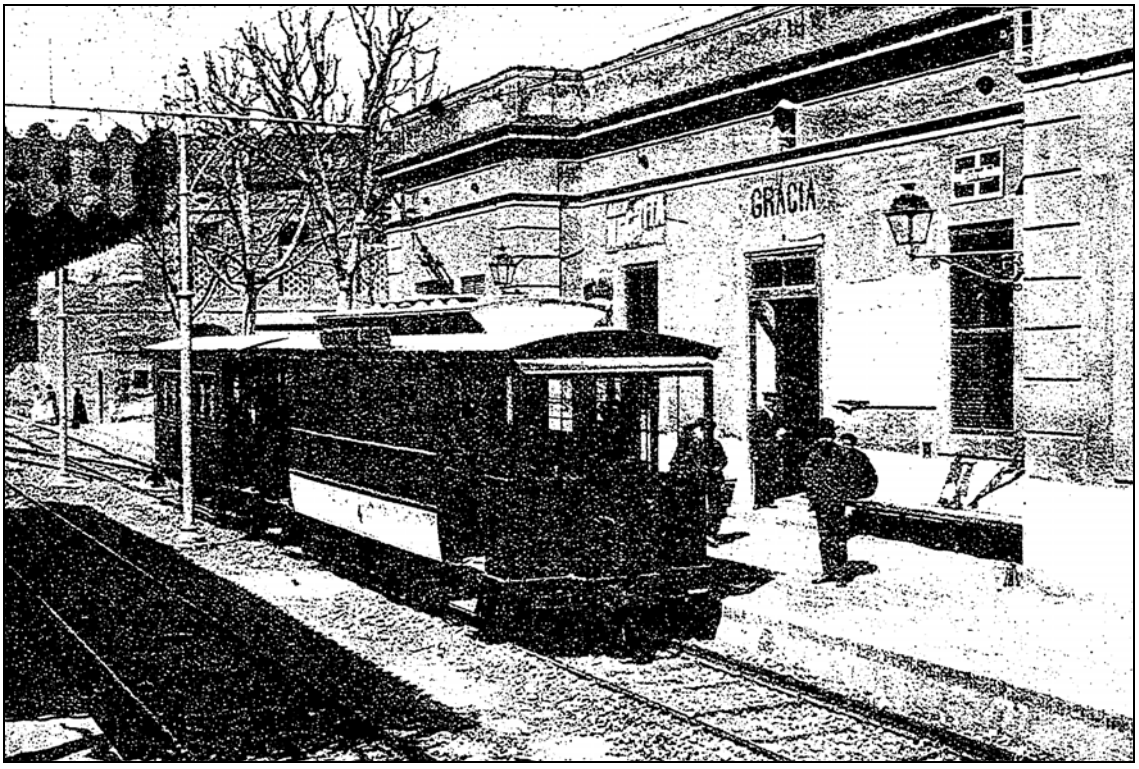

Un tramvia aturat a l'estació de Gràcia. La línia havia estat recentment electrificada. Any 1906. Font: *Playà, J.; Sustitución de la tracción de vapor por la eléctrica en el ferrocarril de Sarrià a Barcelona. Revista de obras públicas, 54, tomo I (1603) pp. 291-297. Madrid, 1906.*

L'aprovació per reial ordre del 7 de juny de 1859 del Pla Cerdà de l'eixample obligà al replantejament del traçat entre Gràcia i Barcelona: caldria passar pel centre del projectat carrer de Balmes i amb una rampa se salvaria el pas per damunt de la via del tren de Martorell. Els tràmits administratius i el fort aiguat de la tardor de 1862 retardaren l'obra i, sense acabar del tot els edificis de les estacions, el 23 de juny de 1863 s'inaugurava el servei del ferrocarril de Sarrià.

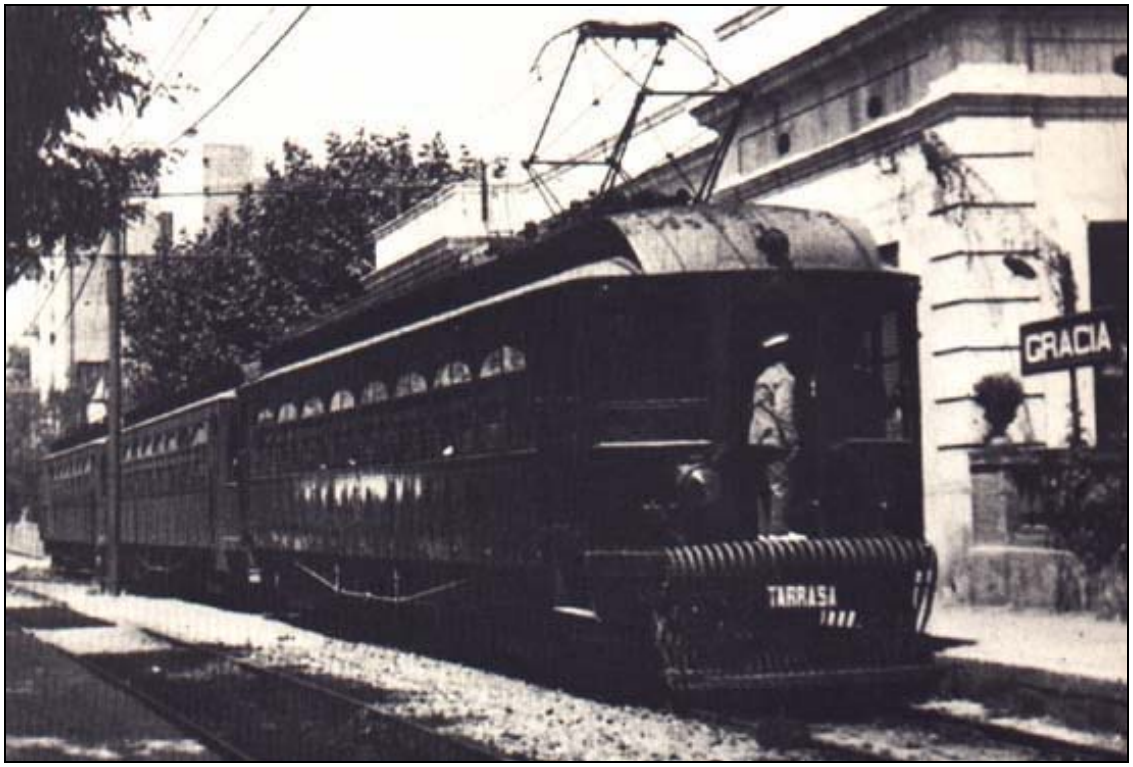

Un tren model *Brill* aturat a l'antiga estació de Gràcia. Any 1923. Font: www.barcelofilia.blogspot.com

Després de la crisi financera de l'any 1866 -que provoca la fallida de la companyia-, la línia i la seva l'explotació passaren a la Sociedad Anónima del Ferrocarril de Sarrià a Barcelona (1874). Més tard, sota el control de l'empresa belga Société Générale de Tramways Electriques en Espagne (1899) -accionista majoritari- es reduí l'ample de la via a 1,45 m i s'electrificà (1905). L'edifici de l'estació de Barcelona estava situat a l'actual xamfrà del carrer Pelai amb la plaça de Catalunya.

L'estació ferroviària de superfície de Gràcia ocupava una part de l'indret conegut com la Creu Trencada, on avui hi ha la plaça de Gal·la Placídia. Fou inaugurada l'any 1863 coincidint amb l'obertura de la línia i estava situada entre la riera de Cassoles, també coneguda com de Vallcarca, i la riera de Sant Gervasi. Ambdues s'acabaven unint i formaven la riera de Malla.

L'edifici de l'estació fou enderrocat l'any 1928 coincidint amb el soterrament de les vies i de la pròpia estació, inaugurada novament el 1929.

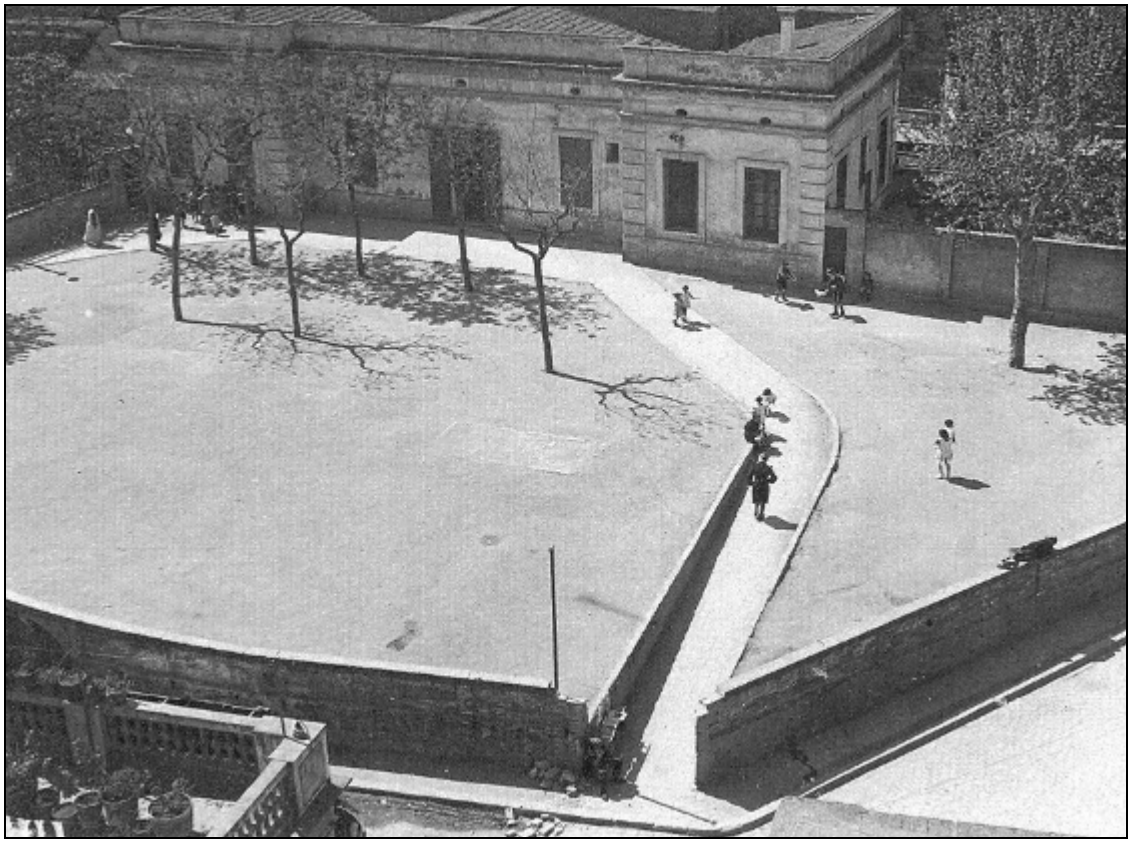

Estació i plaça posterior de l'estació de Gràcia prèvia al seu soterrament l'any 1929. Font: www.barcelofilia.blogspot.com

4 MÈTODE EMPRAT EN EL TREBALL DE CAMP.

En aquesta intervenció es procedí a l'excavació dels diferents estrats segons el mètode Harris (unitats estratigràfiques) començant pels més moderns, documentant cadascun dels canvis i donant-los-hi un número de Unitat Estratigràfica.

Les bosses en que es guardava el material estaven identificades amb el nom de la intervenció corresponent (036/11) i el número d'Unitat Estratigràfica.

Es prenien cotes sobre el nivell del mar tant els diferents estrats com els murs o construccions localitzades, alhora que es procedia al seu dibuix i documentació fotogràfica. Finalment es feia un aixecament topogràfic de la zona.

El mètode de registre s'inspira en el proposat per E.C. Harris i per A. Carandini. Es tracta del registre objectiu dels elements (murs, estructures de combustió, paviments, tombes...) i estrats (de terra amb o sense material arqueològic) que s'exhumen. Es realitza una numeració correlativa d'aquests sota el nom d'**Unitats Estratigràfiques** (**U.E.**) que individualitzen els uns dels altres. Cada Unitat Estratigràfica s'enregistra en una fitxa en la que s'indica: la seva ubicació, la situació en les plantes i seccions, la definició i la posició física respecte a la resta d'unitats estratigràfiques amb que es relaciona.

L'organització i registre sobre el terreny és de dos tipus:

- Registre estratigràfic, amb Unitats Estratigràfiques **U.E.**
- Registre de materials mobles, que implicava el seu rentat, tria tipològica, marcatge i inventari (veure apartat de la codificació dels materials i fitxes). Codificació dels materials i fitxes.

Tot el material arqueològic fou rentat menys el metall i el vidre (que per les seves especials característiques no és aconsellable). Una vegada es realitzat tot el rentat del material de la intervenció arqueològica, s'agrupà tot per procedir a siglar-lo i classificar-lo.

Es siglaren totes les peces amb el codi MuHBa de la intervenció: **036/11**; i la U.E. (estrat) del que procedeixen, afegint, a les formes que es dibuixen, un número d'inventari.

Tot aquest material quedà enregistrat en l'inventari del material arqueològic.

5 DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS.

La intervenció arqueològica 036/11 fou motivada per la troballa de diverses estructures antigues en el decurs dels rebaixos del subsòl realitzats al solar de la plaça Gal·la Placídia. Aquestes obres estaven destinades a la remodelació de l'estació de Gràcia de FGC i afectaven les restes esmentades.

Així, la intervenció quedà restringida al seguiment i control dels rebaixos a efectuar en dos sectors; el mur pantalla i sota el forjat construït per tal d'ampliar l'estació.

5.1 Rasa del mur-pantalla.

L'obertura de la rasa per construir una pantalla que creua la plaça en direcció nord-sud permeté veure, a simple vista, com al tall est havien quedat al descobert dues estructures muràries de gran potència.

Per tal de documentar-les de la millor manera possible, i davant la impossibilitat per motius de seguretat d'accedir a les estructures situades a gran fondària, es decidí ampliar la rasa mitjançant una obertura rectangular en direcció est que, malgrat quedava fora de l'àmbit de l'obra i, per tant de l'afectació, havia de permetre una millor lectura de les restes.

Arran d'aquest nou espai obert es pogué documentar l'estratigrafia que hi havia sobre les restes. En primer lloc un primer nivell de runa constructiva d'uns 2'40 m. de potència, la **UE 1000**, i per sota un paviment ceràmic de maons, molt malmès, **UE 1001**, que suposava l'última fase de carrer (a banda de l'actual). Sota aquest paviment trobàvem un nou nivell de runa constructiva d'uns 0'80 m. de potència, **UE 1004**, que amortitzava la primera de les estructures afectades per les obres.

Aquesta estructura, un cop neta de runa, resultà ser un **paviment**, **UE 1005,** de 3 m. d'ample, destruït en part per la màquina excavadora, obrat amb llambordes de pedra calcària de Montjuïc de mida variable. A la banda oest, l'afectada per les obres, el paviment quedava rematat per unes

llambordes més grans (60 x 30 cm.) i muntava sobre un mur d'1 m. d'amplada obrat amb pedres i morter de calç blanc. Aquest **mur**, **UE 1006**, fonamentava a una fondària de 8 m sota la superfície actual, comptant amb el que semblava una banqueta de fonamentació a 1'20 m. de la seva coronació en el paviment abans esmentat. Fins a l'inici de la banqueta el mur presentava un enlluït de calç de color blanc. Sembla que el límit est del sòl UE 1005 era paral·lel al mur UE 1006 exceptuant el tram final que girava vers el sud, finalitzant així de manera progressiva l'espai pavimentat.

Finalment, el tram exhumat de paviment comptava amb 5 fites o guarda-rodes seguint la mateixa orientació que el sòl i ubicades al mig del mateix. D'aquestes només 4 es conservaren *in situ*; la cinquena va ser arrencada per la màquina excavadora i recuperada posteriorment.

Un cop documentat el paviment es procedí a realitzar una cala a l'est del mateix, de 2'60 per 1'50 m. i amb una fondària de 2'20 m. de fondària, per tal de veure l'estratigrafia associada al paviment e llambordes i el mur sobre el que muntava.

Aquesta estratigrafia, molt complexa es pot agrupar en quatre grups bàsics; el primer, **UE 3000**, format per dos nivells de terra piconada, que funcionaven amb el paviment de llambordes a la mateixa cota, i una obra de pedres i morter de calç que fa de falca o dona consistència al paviment resseguint-lo de manera perimetral.

Un segon nivell, **UE 3001**, de quatre estrats molt plans d'acumulació de runa constructiva i argiles. Un tercer nivell, **UE 3002**, que alterna capes de runa constructiva amb estrats de deposició al·luvial que suposen un primer terraplenament i, finalment, un últim nivell d'aportació al·luvial basat en còdols, graves i sorres, **UE 3003**.

Els materials ceràmics que oferí tota l'estratigrafia documentada es pot datar del primer quart del segle XX.

A banda d'aquestes estructures se'n documentaren, en aquest sector, altres de més antigues.

Aquestes estructures només es van poder documentar de manera precària –registre fotogràfic- ja que la fondària a la que apareixien feia impossible l'accés a les mateixes per motius de seguretat.

Es tractava d'un mur, **UE 1007**, obrat amb carreus escairats de mida mitjana i lligats amb morter de calç de color blanc. Aquest mur era a anterior al 1006, ja que aquest últim es recolzava sobre el 1007 pel costat occidental i per sobre, anul·lant o emmascarant en part el 1007.

Aquest mur UE 1007 comptava amb la peculiaritat de tenir un arc de descàrrega al mig, UE 1018, fet que feu pensar en que es tractés d'un ull de **pont**. Teoria que es veuria reforçada pel fet que la riera d'en Malla passava just per aquest punt, després de recollir les aigües de la riera de Vallcarca i abans de tornar a separar-se de nou amb el naixement de la riera de sant Miquel.

En no poder accedir a l'estructura per la fondària en que es trobava, i pels problemes de seguretat que això comportava, no es poden donar més dades sobre les seves característiques. Cronològicament queda situada amb una cronologia *antequem* del s. XIX, atorgada en relació a l'estratigrafia associada al mur UE 1006, que es posa per sobre. Les característiques de l'obra fan pensar, que es tracti d'una obra de cronologia moderna o contemporània.

Amb posterioritat es pogué rebaixar a més fondària a tocar del pont, un cop començà el desmuntatge de les estructures afectades. Això ens permeté veure com, a banda i banda de l'ull del pont arrencaven dos murs paral·lels entre ells i perpendiculars a l'estructura UE 1007-1018; el mur **UE 1019** – nord- i el mur **UE 1020** –sud-. Aquests murs estaven força arrasats –del sud només restava l'arrencament-, feien una amplada aproximada d'1 m. i estaven separats per l'amplada de l'ull del pont, d'uns 3 m.

A continuació es procedí a obrir una nova cala a 6'50 m. del límit sud de la primera, seguint l'alineació que ha de dur la nova pantalla. Aquesta nova obertura es realitzà amb màquina excavadora giratòria i amidava 6 per 6 m. reduint-se progressivament mitjançant talussos per fer 3 per 2'5 m. al fons de la cala, a 5 m. de fondària.

Novament, donades les característiques de la cala - de reduïdes dimensions i amb força fondària-, la visió de les estructures exhumades fou parcial i fragmentada.

Aquesta cala permeté veure, després d'haver rebaixat uns 4 metres d'estratigrafia basada en abocaments de terres i runa d'època contemporània, una estructura obrada amb maons lligats amb morter de calç de color blanc de 0'65 m. d'amplada, per 0'50 m. de fondària i que finalment es descobrí al llarg de 15 m.

Aquesta estructura, **UE 1008**, estava enlluïda a l'interior i semblava ser una conducció o mina d'aigua d'època contemporània. Per tal de prosseguir amb el rebaix es desmuntà l'estructura.

En enderrocar l'estructura s'observà com el paviment d'aquesta es recolzava directament a sobre un altre mur. En netejar el sondeig de terres poguérem veure com aquest nou mur es tractava de la **UE 1007**, ja detectada al primer sondeig, i que es va atribuir a un mur de contenció de riera que feia funció de pont en tenir un ull d'obra.

D'aquesta manera, en aquesta segona cala es documentà el mur UE 1007 en una llargada de 2 m., de fet, en **únicament en aquest punt i en l'obertura inicial**, sota el paviment UE 1005, fou possible realitzar una documentació més exhaustiva del mur UE 1007, podent realitzar **feines de dibuix arqueològic**.

Si a la primera cala havíem documentat fotogràficament l'alçat extern, aquí fou possible veure les característiques internes de l'obra; un nucli de pedres i morter de calç de gran duresa amb un folre extern de carreus rectangulars d'entre 30 i 40 cm. de llarg per 15 cm. d'ample.

Un cop oberta aquesta segona cala i ja amb la seguretat de l'existència de restes en aquest sector es procedí al seguiment de l'obertura, en tres trams, de la pantalla fins el punt on havia de finalitzar.

L'actuació aquí, queda restringida a la documentació de l'aparició del mur UE 1007 i la mina UE 1008 al llarg de tot el recorregut de la pantalla (portaven quasi la mateixa direcció) i del seu posterior desmuntatge mitjançant la màquina retro-excavadora amb martell pneumàtic. Gràcies a l'obertura de la rasa de la pantalla es pogué veure, cap al final d'aquesta, l'amplada total del mur UE 1007, d'uns 3 m.

Just al punt on acabava el mur UE 1007, en el que es recolzava la sabata de formigó d'un pou de ventilació de la línia de FGC, se li recolzava un mur que provenia de l'est, la **UE 1009**. Aquest mur feia aproximadament 0'80 m. d'ample i una llargada vista de 2 m. Era obrat amb blocs de pedra lligats amb morter de calç de color gris, de consistència menys dura que el mur UE 1007.

5.2 Excavació sota el forjat.

Les obres d'ampliació i adequació de l'estació de Gràcia es basaven en el tancament, mitjançant murs pantalla d'una estança rectangular que havia d'assolir vàries plantes de fondària. Per motius de celeritat, el projecte contemplava la construcció de les pantalles i la construcció de forjats progressius de dalt cap a baix, és a dir; un primer forjat a nivell de carrer, buidar les terres per sota d'aquest per fer un nou forjat i repetir l'operació de nou per tal d'aconseguir dues plantes subterrànies.

D'aquesta manera es procedí a fer el control del rebaix de terres sota el primer forjat, que havia d'assolir una fondària de 8 m. sota el nivell de carrer. Per fer el rebaix es procedí extreure les terres d'una obertura deixada "ex professo" al forjat, i un cop buidada a baixar una màquina tipus Bobcat i un petit dúmper per minar sota el forjat.

En aquest sector i donat que no hi havia espai físic per rebaixar la part superior de l'estratigrafia per excavar manualment la resta, la intervenció es destinà a la documentació fotogràfica i ubicació planimètrica de les restes de manera prèvia al seu desmuntatge.

La primera dada que es pogué extreure en rebaixar aquest sector fou la no aparició del ur UE 1007. A quest fet suposa que el mur ha de tenir el seu límit nord en un punt incert entre la zona del forjat i l'arrencament del mur UE 1019. Com quedava fora de l'àmbit de les pantalles fou impossible de precisar.

L'estratigrafia documentada fou la següent. En primer lloc, un nivell de runa constructiva fruit de demolicions de fases edilícies anteriors, a continuació un nivell de graves d'aportació al·luvial i finalment una capa d'argiles amb nòduls de carbonat càlcic, el tortorà.

La capa de graves, UE 3003, aparegué retallada per una sèrie d'estructures. En primer lloc per la conducció **UE 1011**; un mur obrat amb pedres i morter de calç amb orientació sud-est/nord-oest que allotjava dins seu una canalització ceràmica vidrada

en marró. L'estructura amidava 0'80 m. d'ample, 10,60 m. de llarg i 0'40 m. de potència. Aquesta estructura comptava, en un punt concret, amb una sabata de fonamentació molt potent, qui sap si responent a la zona de contacte o empalme entre dos trams de mur amb tub. Aquesta sabata comptava amb una potència d'1 m. de fondària.

A 2 m. d'aquesta primera conducció i discorrent de manera paral·lela es va trobar una altra conducció, la **UE 1013**. En aquest cas el mur de pedra i morter de calç es trobava rematat a la part alta per una caixa de lloses –la conducció- que comptava a la part inferior amb una canalització ceràmica. L'estructura feia 0'80 m. d'ample, 14 m. de llargada vista i 0'80 m. de potència.

A 1'20 m. d'aquesta darrera canalització i també de manera paral·lela Aparegué el mur **UE 1015.** La coronació d'aquest mur havia quedat uns 40 cm. per sota del forjat i no s'havia detectat en fer aquest. El mur era obrat a verdugada; amb blocs escairats lligats amb morter de calç amb filades de maons intercalades. El mur comptava amb una amplada de 50 cm., una llargada vista de 15'70 m. i s'havia conservat en una alçada d'1'50 m. No es documentà cap estrat associat al mur identificable amb paviment o nivell d'ús.

A aquest mur UE 1015 se li recolzaven per la cara est altres dos de manera tangencial les UE's **1017** i **1022**, obrats amb idèntiques característiques que l'anterior i amb la mateixa amplada. El mur UE 1017 s'havia conservat en una llargada d'1'50 m. i el 1022 en 2'80 m.

L'absència de materials arqueològics no permeté aportar una datació fiable a cap d'aquestes estructures. Les característiques físiques del murs UE 1015, 1017 i 1019, obrats amb tècnica de verdugada, permeten ubicar-los, però, dins l'època moderna, entre els segles XVI i XVIII.

Les dues canalitzacions, en canvi, semblen de cronologia posterior, segles XVIII o XIX. Si bé l'estructura UE 1011 sembla una canalització d'aigües, la UE 1013 sembla respondre més aviat a una claveguera de grans dimensions.

5.3 Buidatge documental i tractament cartogràfic.

Un cop donada per acabada la intervenció arqueològica que permeté documentar les restes abans esmentades, es procedí a un buidatge documental efectuat en diferents arxius per tal d'intentar esbrinar, de la manera més concisa possible, la funcionalitat i cronologia de les restes.

Aquest buidatge documental permeté accedir a una sèrie de plànols de projectes constructius, relacionats tant amb la línia de ferrocarrils de Barcelona a Sàrria com, més concretament, de l'estació de Gràcia pertanyent a aquesta línia fèrria. La cronologia dels plànols conservats abasta de mitjans del segle XIX fins a la segona dècada del segle XX. Els plànols són els següents:

- **Nom:** "*Plano General del ferro-carril de Barcelona a sarriá en que se marca el proyecto de complemento de la estación de San Gervasio*". **Data:** gener de 1866. **Escala de l'original:** 1:5000. **Font:** Arxiu FGC.

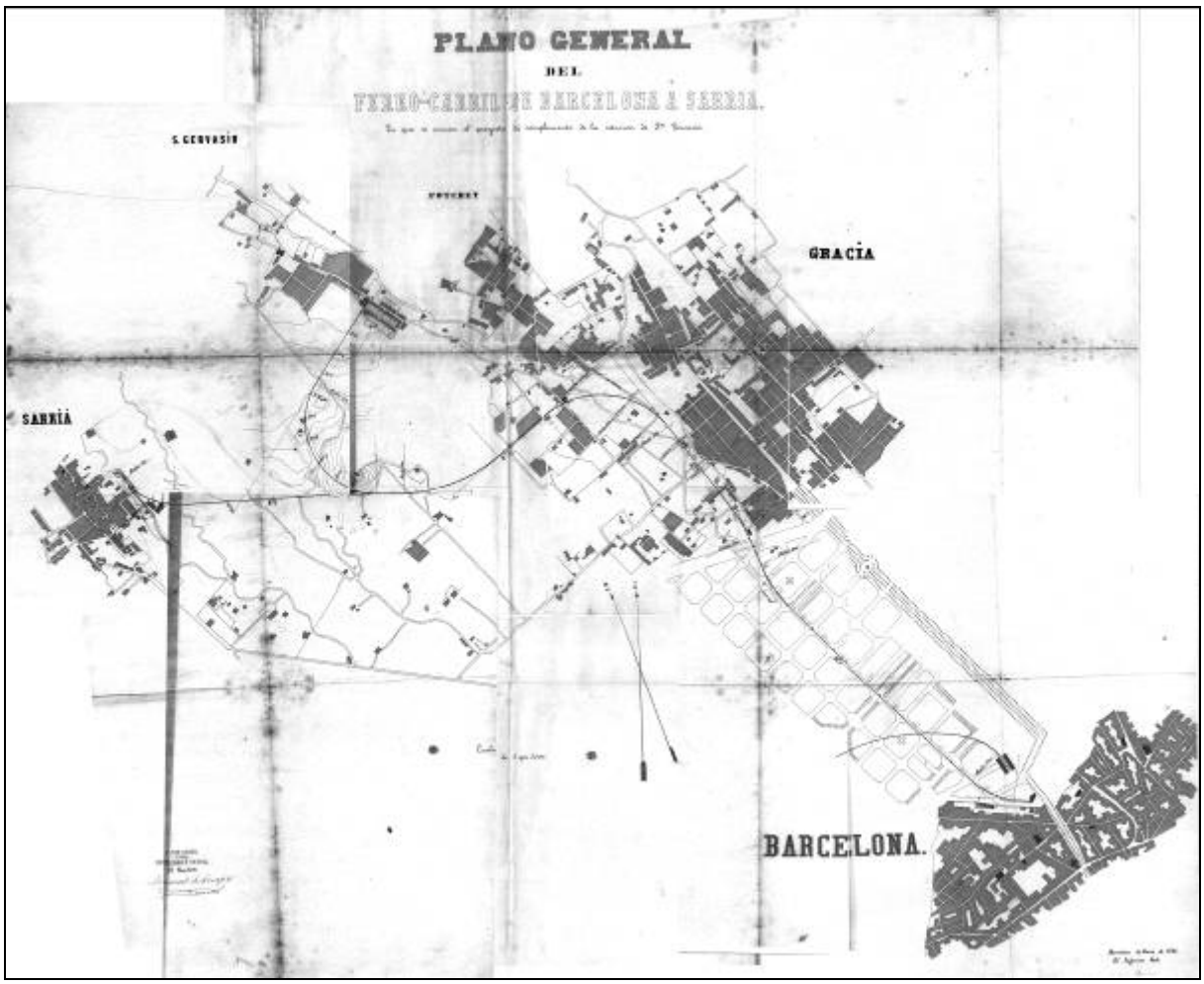

- **Nom:** "*Plano general de alineaciones de la villa de Gracia" de alineación parcial de la confluencia de las calles de la Riera de San Miguel y Callejón del Carmen en la encrucijada con la Travesera*". **Data:** juny de 1889. **Escala de l'original:** 1:5000. **Font:** Institut Cartogràfic de Catalunya.

- **Nom:** "*Plano de alineación parcial de la confluencia de las calles de la Riera de San Miguel y Callejón del Carmen en la encrucijada con la Travesera*". **Data:** 27 d'abril de 1874. **Escala de l'original:** 1:300. **Font:** Arxiu FGC.

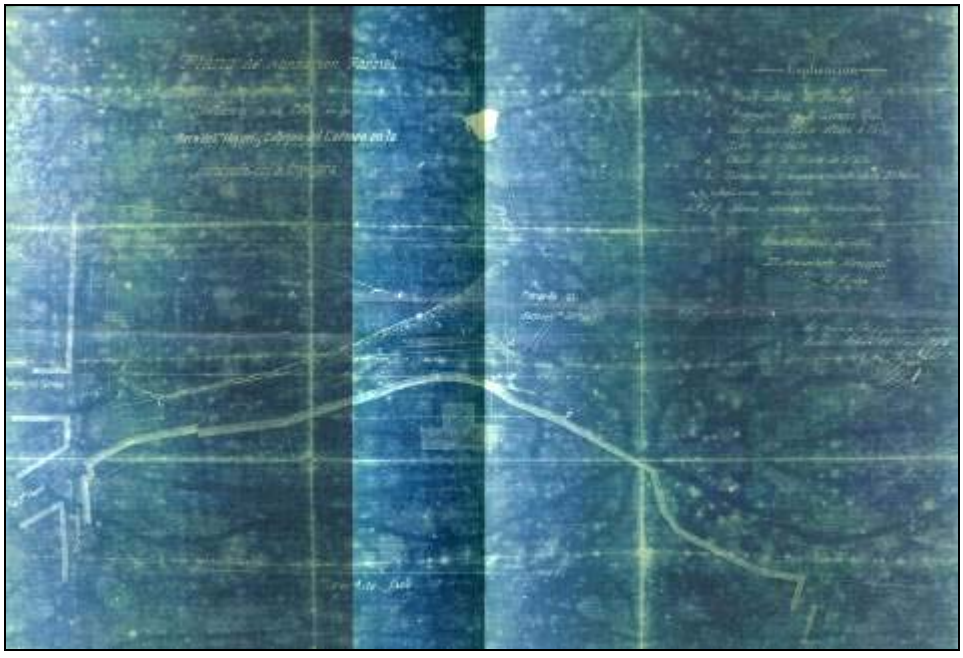

- **Nom:** "*Proyecto de reforma e la estación de Gracia"* Compañía del FC de Sarriá a Barcelona. **Data:** 15 de setembre de 1891. **Escala de l'original:** 1:250. **Font:** Arxiu FGC.

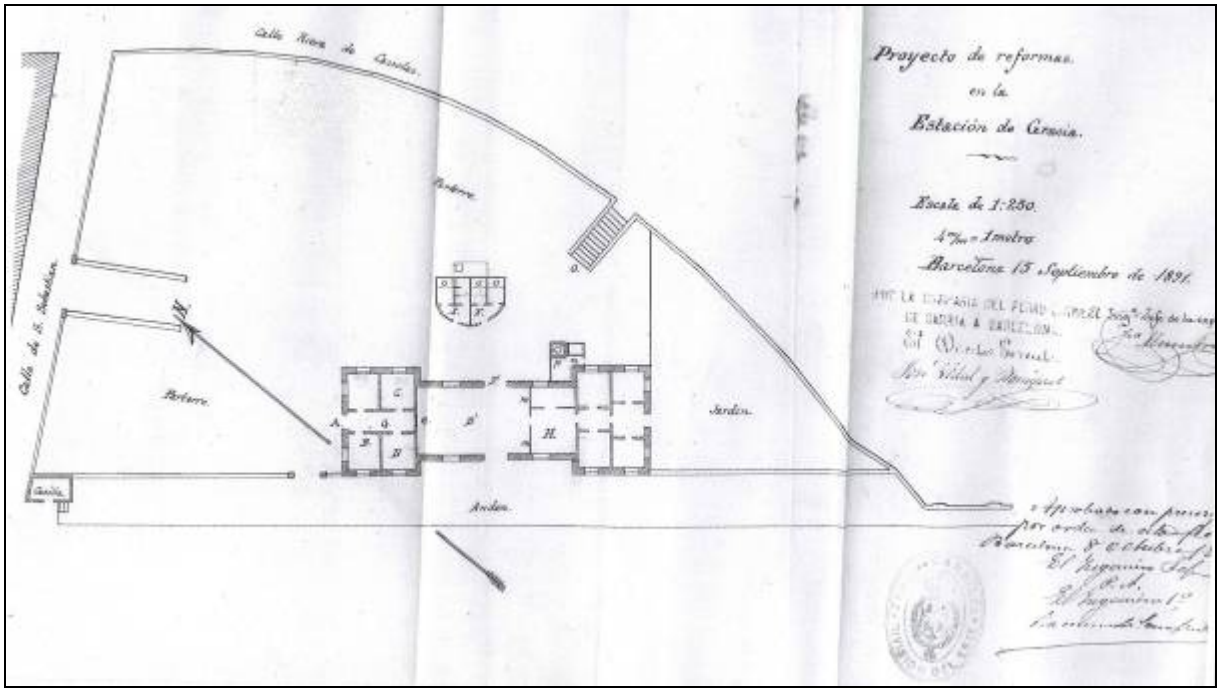

- **Nom:** "*Proyecto de un muro de cerca y de un cobertizo en un solar de la Compañía junto a la Estación de Gracia*", Compañía del FC de Sarriá a Barcelona*.* **Data**: suposadament 1917. **Escala de l'original:** 1:200. **Font:** Arxiu FGC.

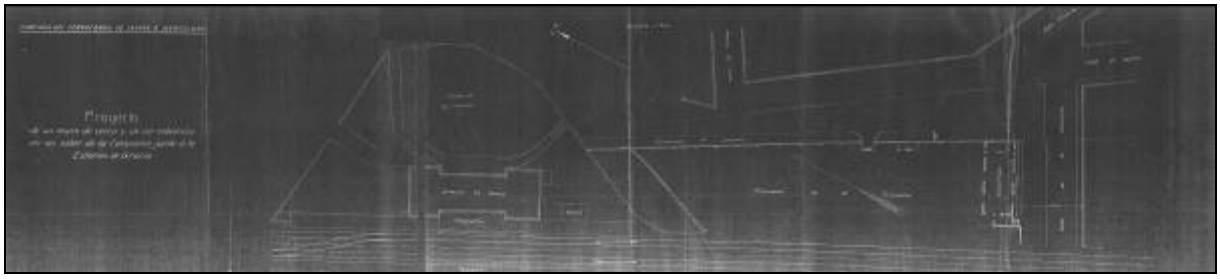

- **Nom:** "*Proyecto de un muro de cerca de un solar de la Compañía en la Estación de Gracia",* Compañía del FC de Sarriá a Barcelona. **Data:** gener de 1917. **Escala de l'original:** 1:200. **Font:** Arxiu FGC.

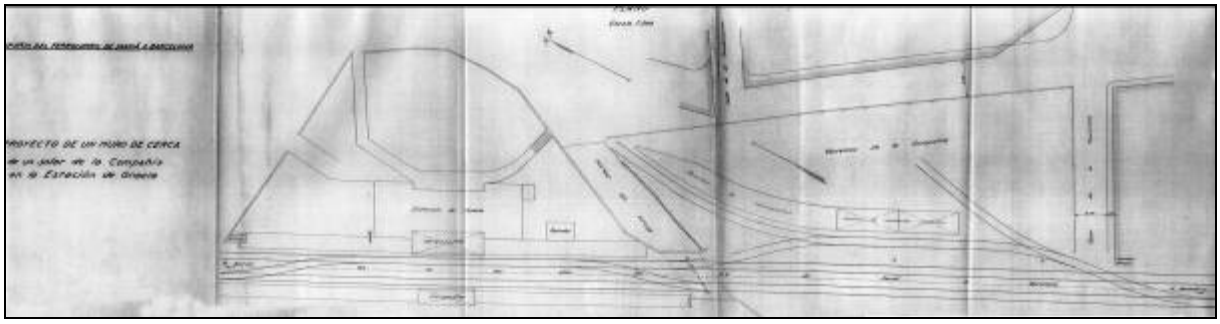

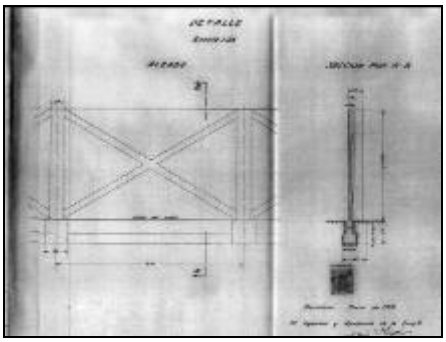

- **Nom:** "*Proyecto de un apartadero para coches de reserva en la Estación de Gracia y ampliación de un pontón sobre la riera de Malla*", Compañía del FC de Sarriá a Barcelona. **Data**: abril de 1917. **Escala de l'original:** 1:200. **Font:** Arxiu FGC.

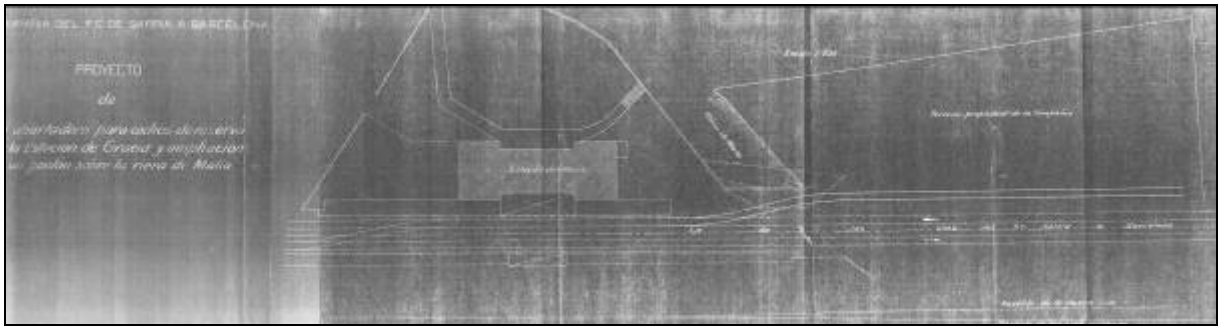

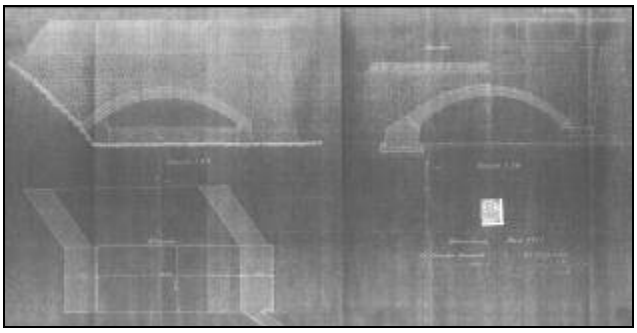

- **Nom:** "*Emplazamiento de la Estación de Gracia. Nº.F.C. 3891*". **Data**: 1917. **Escala de l'original:** 1:200. **Font:** Arxiu FGC.

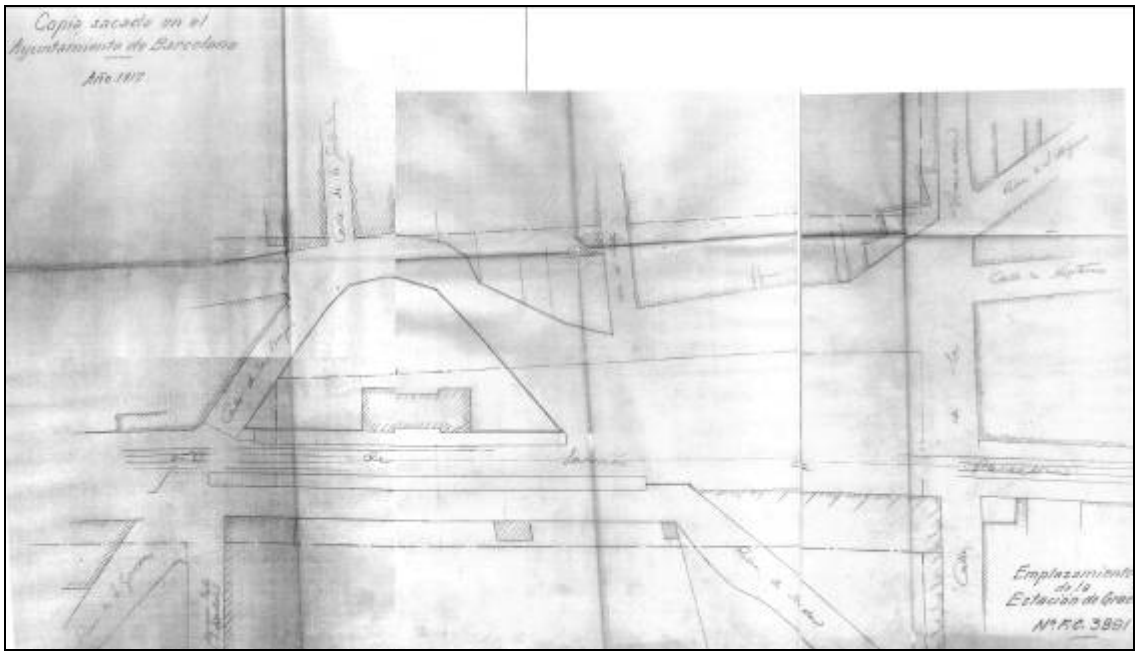

- **Nom:** Sense títol **Data**: al voltant de 1917. **Escala de l'original:** 1:400. **Font:** Arxiu FGC.

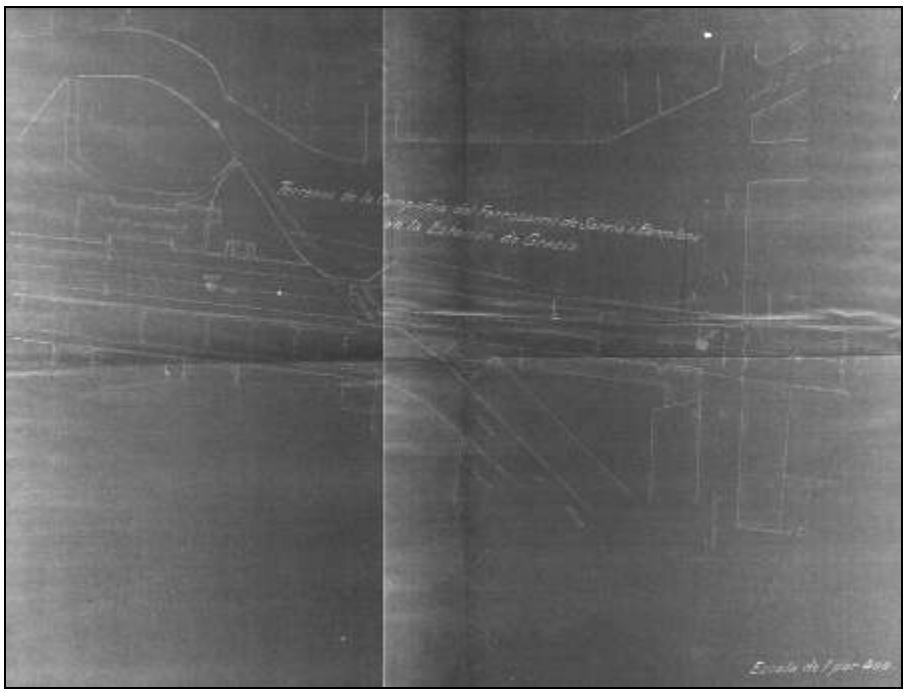

Aquesta cartografia convencional sobre paper ens oferia una gran quantitat d'informació però, donat que es tractaven de documents antics no estaven elaborats, evidentment, digitalment. Així es va haver de procedir a escanejar les imatges per tal de generar una imatge digital per poder visualitzar-la i treballar amb l'ordinador.
Malgrat tot, el plànol digitalitzat no és un plànol útil ja que no podem fer ús de la característica més important de la cartografia: la referència geogràfica.
El procés de georeferenciació i de correcció geomètrica consisteix en la detecció de punts de control sobre el terreny del plànol d'origen que tinguin correspondència amb les coordenades conegudes d'aquest mateixos punts. Sobre el punts de control s'efectua un ajust polinòmic mitjançant un software que ens georeferencia i corregeix el plànol i ens permet fer-ne ús en un SIG.

Així, alguns dels plànols consultats foren corregits i georeferenciats per tal d'implantar-los sobre la cartografia actual i poder fer un estudi comparatiu de l'àmbit geogràfic on s'ha dut la intervenció, per tal de detectar possibles correspondències amb les estructures exhumades.

6 CONCLUSIONS.

Finalment, el treball d'investigació realitzat ha permès arribar a una sèrie de conclusions pel que respecta a les estructures exhumades a la plaça de Gal·la Placídia.

D'una banda els treballs arqueològics executats sobre el terreny permeteren documentar, en la mesura del possible, una sèrie d'estructures antigues i poder veure les seves característiques físiques i ubicació exacta.

D'altra banda la recerca documental efectuada, tant a l'Arxiu Municipal Administratiu de Barcelona com a l'Arxiu d'FGC, va permetre recuperar diferents documents que aportaren quelcom de llum sobre la funció i cronologia de les restes.

Estructures d'època moderna.

En primer lloc tenim un seguit d'estructures muràries pertanyents al parcel·lari antic a la zona del "sector forjat". Es tracta dels murs UE **1015**, **1017** i **1022**. Malgrat no hi havia estratigrafia associada a les estructures que permetés atorgar una datació concreta, comptem amb dos elements que permeten relacionar-los amb una cronologia relativa d'època moderna; en primer lloc la tècnica constructiva, "verdugada", relaciona l'obra amb l'època moderna –malgrat que s'ha volgut veure com a tècnica gòtica en algunes excavacions-. D'altra banda la consulta del plànol més antic d'aquesta zona –del 1866- ja permet veure l'estació de Gràcia construïda a l'espai posterior ocupat per la placeta, fet que demostra que els murs arribaren com a molt, com a estructura útil, fins el 1863, moment en que es construeix la línia fèrria i l'estació.

D'aquestes estructures antigues les més interessants es trobaven ubicades al denominat "sector pantalles": es tractaria del **complex estructural** d'època moderna o contemporània que formaven el mur **UE 1007** amb el pont **UE 1018** i els murs de canalització **UE 1019** i **UE 1020**.

Es desconeix el moment en que s'aixecà aquesta estructura, de gran envergadura, si bé sembla que quedà totalment amortitzada a inicis del segle XX.

Es tracta d'un mur de gran potència i solidesa, UE 1007, que compta amb un arc fent funcions de pont i dos murs de canalització en sentit est-oest. Tot el complex sembla bastit per tal de fer de mur de contenció de la riera de Vallcarca, dita de Cassoles en aquest tram, desviant part del cabal cap al carrer riera de Sant Miquel i evitant la inundació dels terrenys més baixos i canalitzant la resta en direcció oest on l'aiguabarreig amb la riera de Sant Gervasi formava la riera d'en Malla.

Segons M. Travesset i Queraltó, a partir de l'edat mitjana la riera d'en Malla es formava en aquest punt, a l'actual plaça de Gal·la Placídia, en el lloc anomenat de la Creu Trencada.

Hi ha però, altres autors com Pau Vila o Lluís Casasses que fan baixar la riera de Cassoles per la de Sant Miquel i per la vorera sud del passeig de Gràcia. Aquest apunt és important ja que en aquest segon cas ens trobaríem davant la conversió d'un camí en torrent, tal i com demostrà l'historiador gracienc Pere Queraltó i Tolosa a *l'Album Histórico y Gráfico de Gracia.* L'autor feia patent que l'antic camí romà de *Barcino* a *Castrum Octavianum* o Sant Cugat del Vallès sortia per la porta de la muralla romana de la plaça Nova, pujava cap a Collserola seguint el que avui és el marge esquerre del passeig de Gràcia en sentit ascendent i, agafant per l'anomenada riera de Sant Miquel, Gal·la Placídia i Príncep d'Astúries, continuava per la riba dreta de la riera de Vallcarca on, uns cent metres abans del viaducte de Vallcarca, es desviava per l'antic camí de can Gomis o de Collserola i pujava des de can Gomis fins a creuar la serralada pel peu de l'actual Hotel Florida, des d'on es dirigia cap a Sant Cugat.

Així, sembla que partir d'un moment difícil de precisar, aquest camí s'anà convertint en torrent, sobretot quant l'erosió de les rieres de Sant Gervasi i de Vallcarca o Collserola va provocar la torrentera o esvoranc que hi hagué entre la Creu Trencada i l'antiga travessera de Gràcia o *Strada Superiora*.

Si acceptem aquesta teoria com a vàlida ens trobem que tenim el complex format pel mur de contenció i el pont ubicat exactament al lloc per on passava un antiga via de comunicació existent des d'època romana. Es tracta de l'anomenat "camí antic de Sant Cugat" o "camí de Collserola". Sembla així no ser casual la ubicació d'un pont o passera en aquest lloc ja que, si bé sembla que l'aixecament del pont suposa

l'existència de la riera substituint el camí, la mateixa existència en aquest indret suposa la fossilització de l'entorn immediat de la riera com a via de comunicació rellevant i la necessitat de la construcció d'aquesta infraestructura.

Una vista en detall d'aquesta zona del plànol de la línia de Ferrocarrils de Sarrià a Barcelona permet veure l'existència d'una estructura que presumiblement seria la mateixa que ens ocupa.

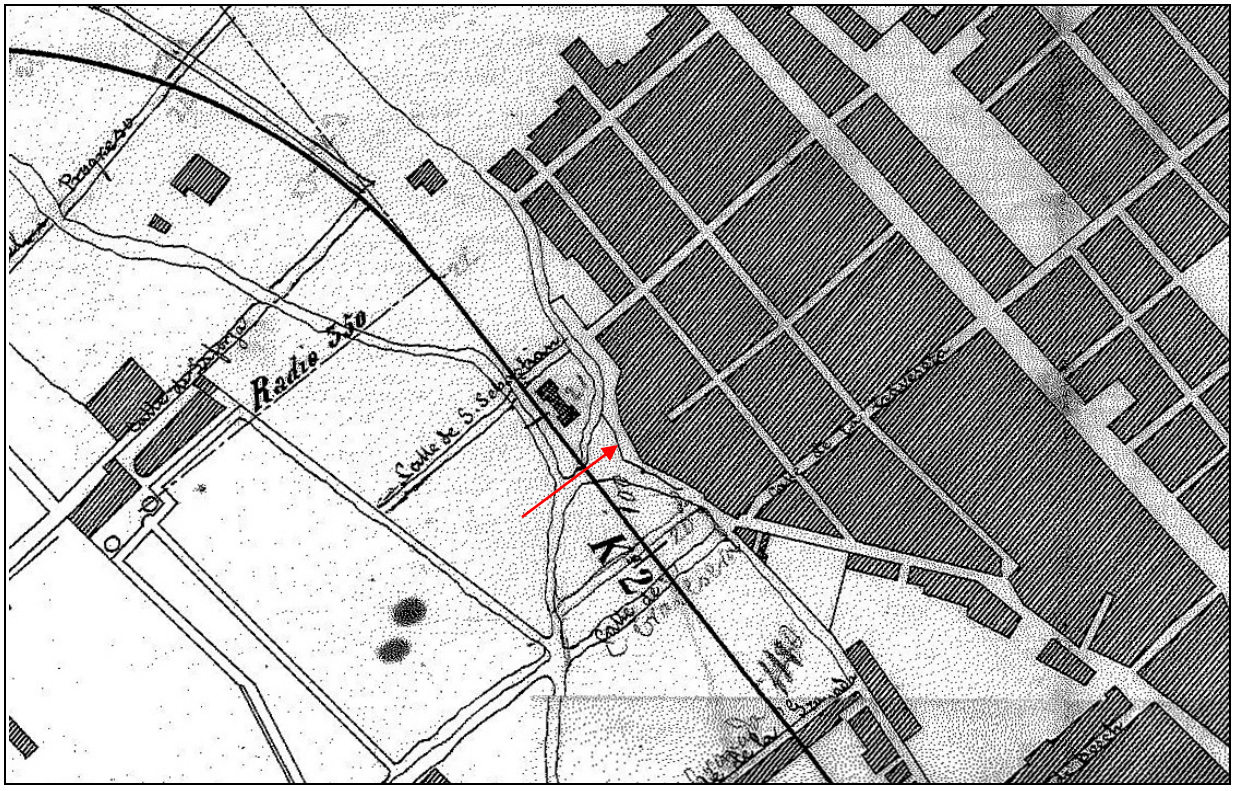

Correspondència de la possible estructura UE 1007 al "*Plano General del ferro-carril de Barcelona a sarriá en que se marca el proyecto de complemento de la estación de San Gervasio"* de 1866. Font: Arxiu FGC.

D'altra banda, la consulta de la documentació existent a l'AMAB ens ha permès saber que el 1912 es demanà un permís per tancar la parcel·la on hi ha ubicat el pont. En aquell moment els terrenys pertanyien a Josefa Oriol Iglesias i Berenguer i, malgrat es descriuen els límits de la parcel·la, enlloc s'esmenta aquesta estructura. Un any més tard apareix com a propietari del mateix predi Pedro Roque i sembla que els terrenys al sud d'aquí pertanyien a la *Catalonian Land Company*, de manera prèvia a l'adquisició dels mateixos per la *Compañía de Ferrocarriles de Sarrià a Barcelona*.

Estructures d'època contemporània

Pel que fa a les estructures d'època contemporània al "sector forjat" només es documentaren una canalització, **UE 1011**, i una claveguera **UE 1013**, que funcionarien amb posterioritat als murs documentats a la fase anterior.

Novament al sector pantalles fou on s'exhumaren les estructures més rellevants d'aquest període.

El paviment **UE 1005** amb el mur en que recolzava, **UE 1006**, fou bastit al voltant de la dècada de 1920, segons els materials exhumats a la cala feta a l'est del paviment. Sembla que la construcció d'aquest paviment suposà l'amortització del pont precedent. La orientació del paviment és semblant – que no idèntica - al mur UE 1007 i al pont UE 1018 i, segons els treballs efectuats amb els plànols antics, el límit del paviment coincideix de manera raonable amb el límit de la canalització soterrada de la riera. És a dir, trobaríem el paviment amb les fites o guarda-rodes fent de límit o mirador de la riera just al punt on aquesta deixava d'estar soterrada. La funció dels guarda-rodes així és evident, evitar la caiguda de vehicles dins la riera.

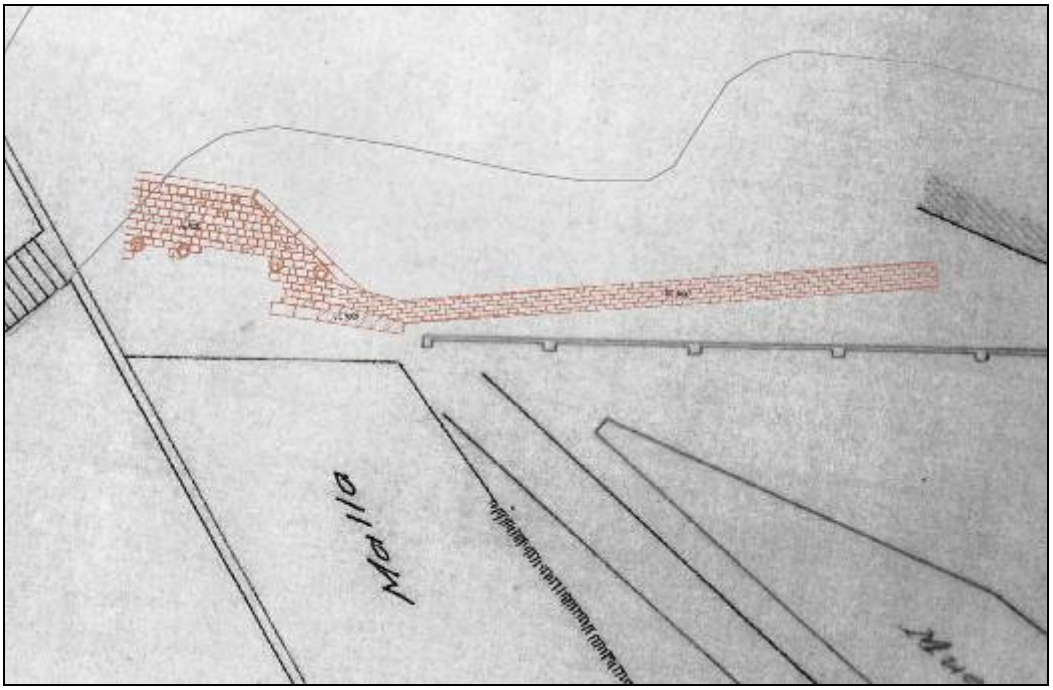

Correspondència de l'estructura UE 1005 amb l'inici de la riera en el tram no soterrat al "*Proyecto de un muro de cerca de un solar de la Compañía en la Estación de Gracia"* de 1917. Font: Arxiu FGC.

7 BIBLIOGRAFIA.

Castellà, E. “Els orígens de l’entorn de la plaça de Lesseps. Entorn geogràfic i vies de comunicació en l’establiment del Convent dels Josepets i Ca l’Alegre”. Butlletí del Club Excursionista de Gràcia. XXIV Any - 2a. època, núm. 89. 2006.

Moreno, I. “Informe d’afectació de les estructures arqueològiques a la Plaça Gal·la Placídia, Barcelona”. Inèdit. Dipositat a l’arxiu del Servei d’Arqueologia i Paleontologia de la generalitat de Catalunya.

Olivé i Guilera, F. El tren de Sarrià (El ferrocarril a Catalunya. Un segle i mig de trens a l'entorn de Barcelona). Finestrelles. núm.: 11. Barcelona, 2000.

Playà, J.; Sustitución de la tracción de vapor por la eléctrica en el ferrocarril de Sarrià a Barcelona. Revista de obras públicas, 54, tomo I (1603) pp. 291-297. Madrid, 1906.

Travesset i Queraltó, M. *La xarxa hidrogràfica del Pla de Barcelona entre la Riera de Magòria i la Riera d’Horta*. Finestrelles, núm. 6. Centre d’estudis Ignasi Iglesias. Sant Andreu de Palomar, Barcelona. 1994.

8 DOCUMENTACIÓ GRÀFICA.

8.1 FOTOGRAFIES.

8.1.1 Rasa del mur-pantalla.

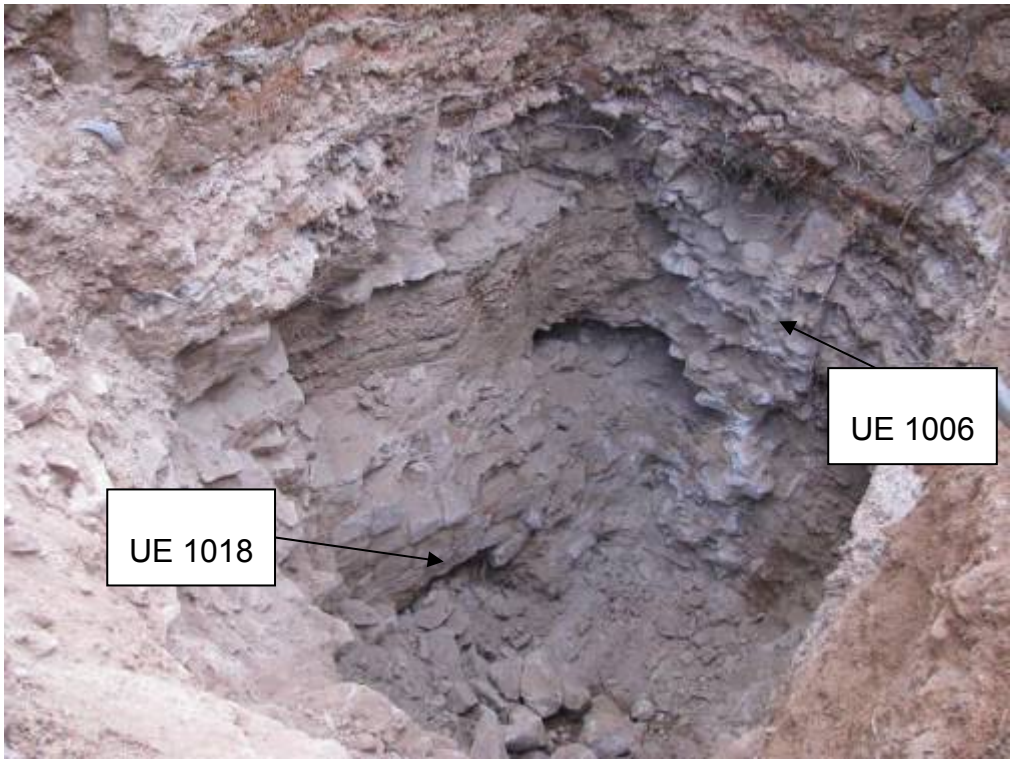

Foto 1: Estat de les estructures UE 1006 i UE 1018 en el moment de ser detectades.

Foto 2: Detall del suposat pont UE 1018.

Foto 3: Paviment UE 1005 amb dos fites abans de ser excavats els nivells que el cobrien.

Foto 4: Obertura parcial amb màquina per tal de veure les estructures.

Foto 5: Obertura de l'àrea d'excavació amb màquina.

Foto 6: Àrea d'excavació un cop oberta.

Foto 7: Excavació manual dels estrats que cobreixen el paviment UE 1005.

Foto 8: Neteja manual del paviment UE 1005.

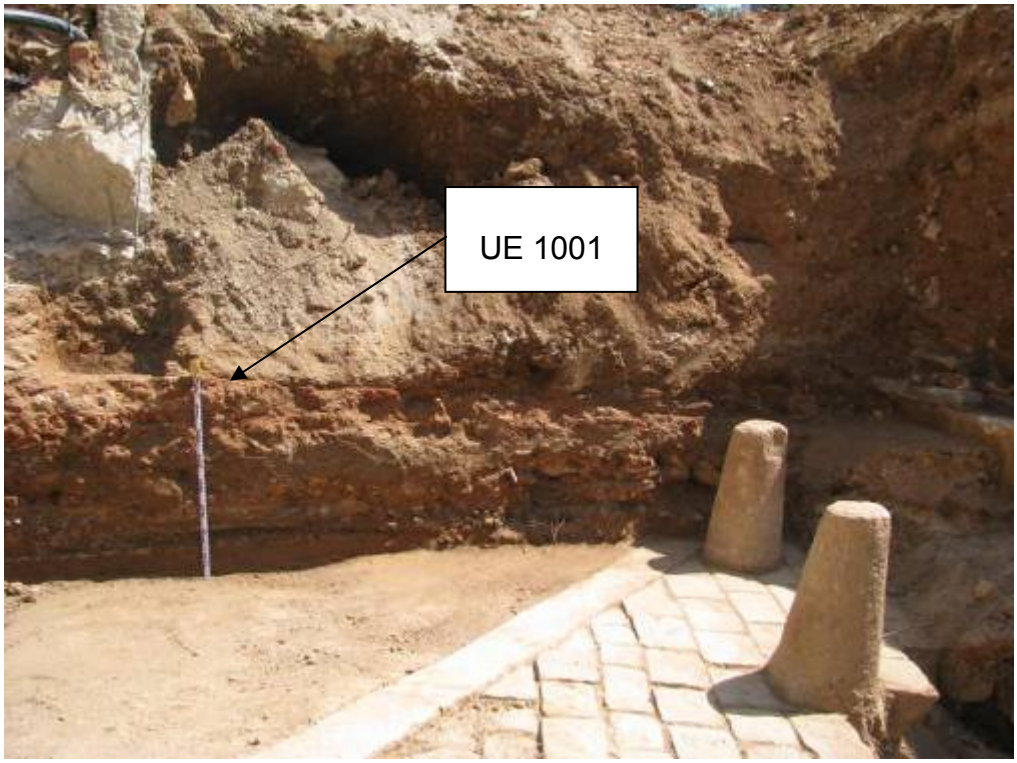

Foto 9: Tall estratigràfic on s'aprecia el nivell UE 1001, paviment que amortitza les pilones.

Foto 10: Vista del paviment UE 1005 amb mur UE 1006.

Foto 11: Vista del paviment UE 1005 amb les quatre fites conservades “in situ”.

Foto 12: Documentació gràfica –dibuix arqueològic- del paviment UE 1005.

Foto 13: Ubicació del sondeig estratigràfic en relació al paviment.

Foto 14: Documentació gràfica de l'estratigrafia apareguda al sondeig.

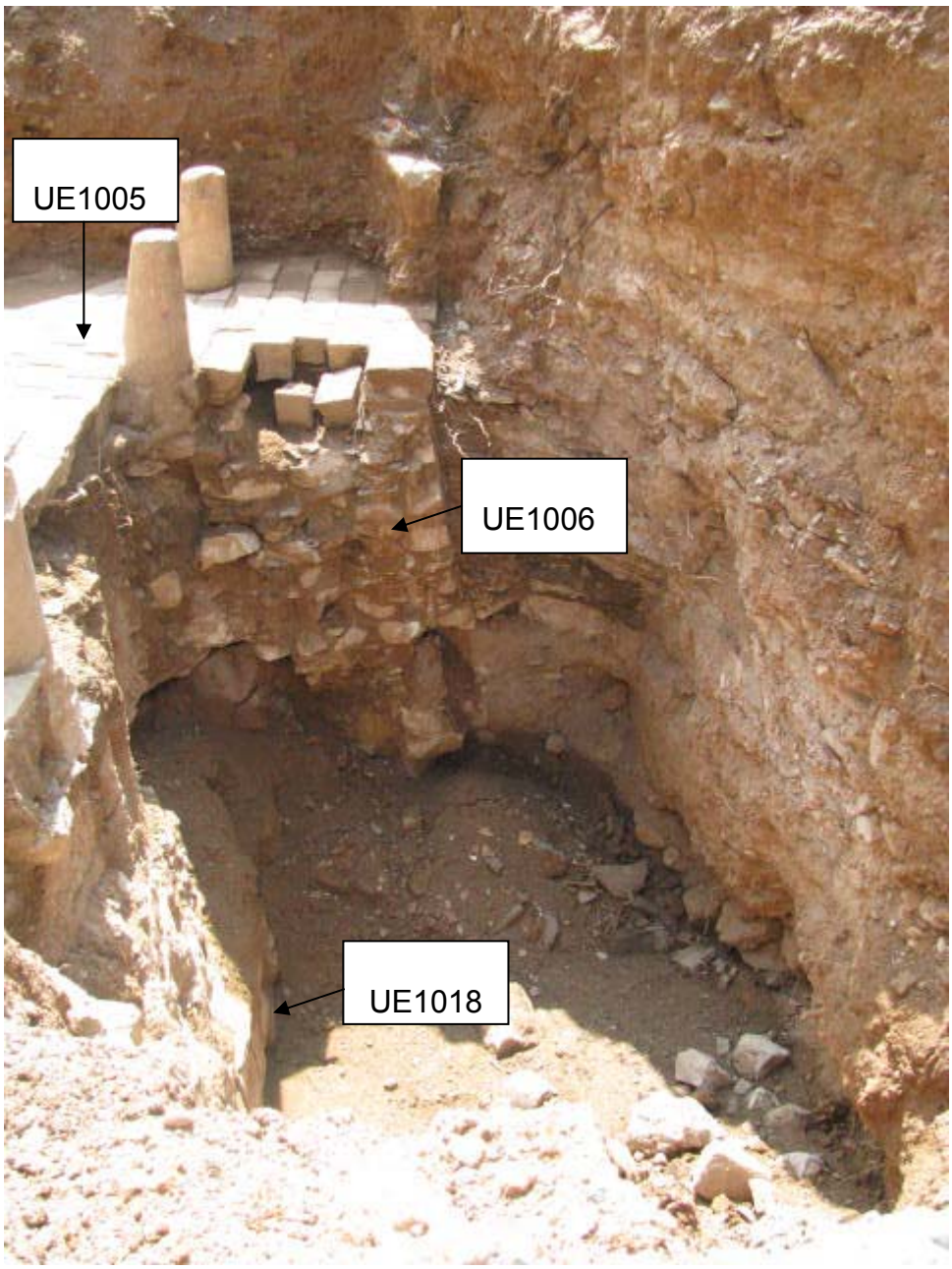

Foto 15: Conjunt d'estructures exhumades.

Foto 16: Obertura del segon sondeig. Apareix la coronació de l'estructura UE 1008.

Foto 17: Conducció UE 1008 un cop exhumada.

Foto 18: Secció de la conducció UE 1008. S'observa com es recolza sobre el mur UE 1007.

Foto 19: Detall del mur UE 1007, format per un nucli de pedres lligades amb morter de calç i un folre extern de carreus.

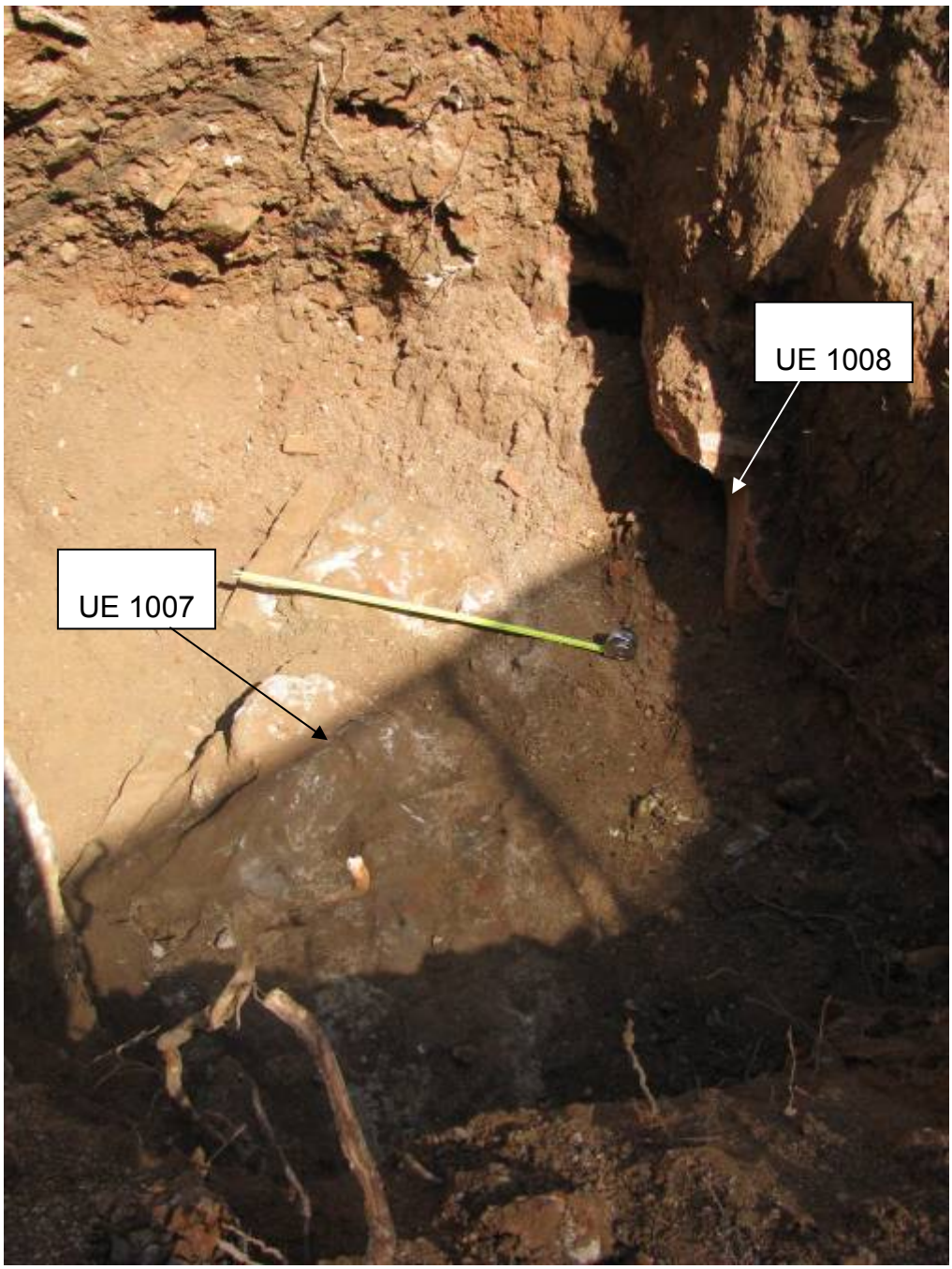

Foto 20: Mur UE 1007 i canalització UE 1008. Tall nord.

Foto 21: Mur UE 1007 i canalització UE 1008. Tall sud.

Foto 22: Cobriment del paviment UE 1005 amb geotèxtil.

Foto 23: Cobriment del paviment UE 1005 amb sauló.

Foto 24: Desmuntatge dels murs UE 1006 i 1007.

Foto 25: Murs UE 1006 i 1007 desmuntats per tal de construir nou tram de pantalles.

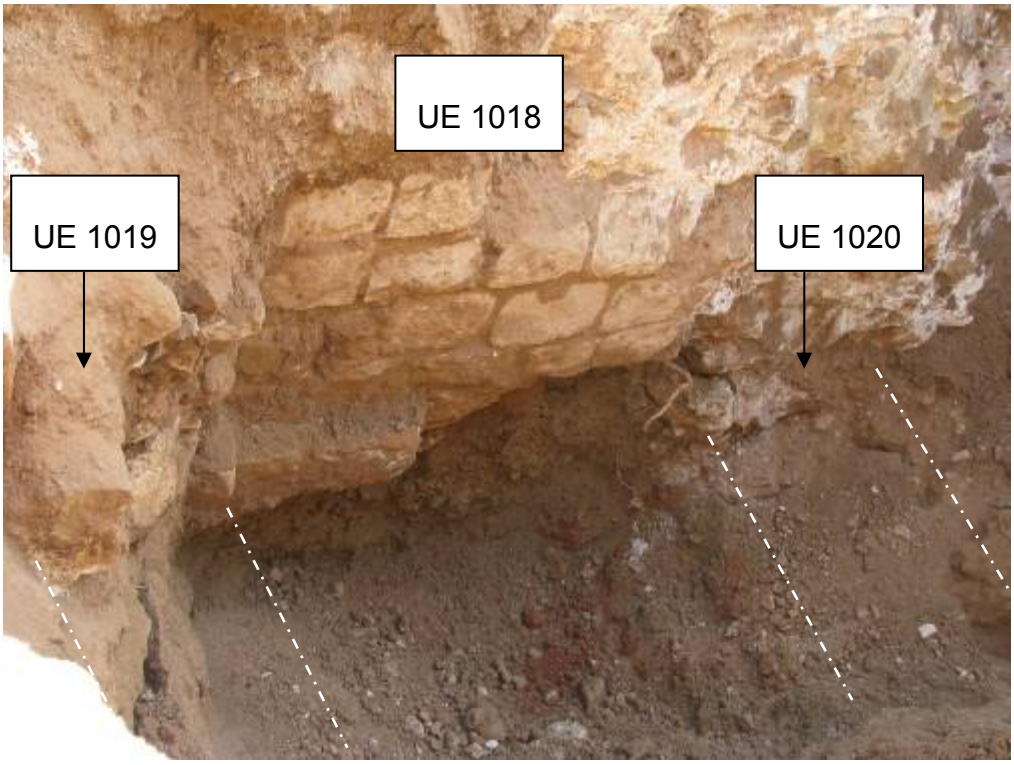

Foto : Pont UE 1018 i arrencaments laterals que canalitzaven la riera.

Foto 26: Pont i arrencaments laterals que canalitzaven la riera.

Foto 27: Pont i mur lateral nord, UE 1019, que canalitzava la riera.

Foto 28: Desmuntatge del mur lateral nord, UE 1019, relacionat amb el pont.

Foto 29: Farciment de la rasa amb morter.

Foto 30: Obertura per introduir el forjat de la pantalla.

Foto 31: Obertura de la segon tram de rasa per les pantalles.

Foto 32: Mur UE 1007 i mina UE 1008 al segon tram de rasa.

Foto 33: Desmuntatge del mur UE 1007 al segon tram de rasa.

Foto 34:Detall del mur UE 1007 al segon tram de rasa.

Foto 35: Detall del mur UE 1007 al segon tram de rasa.

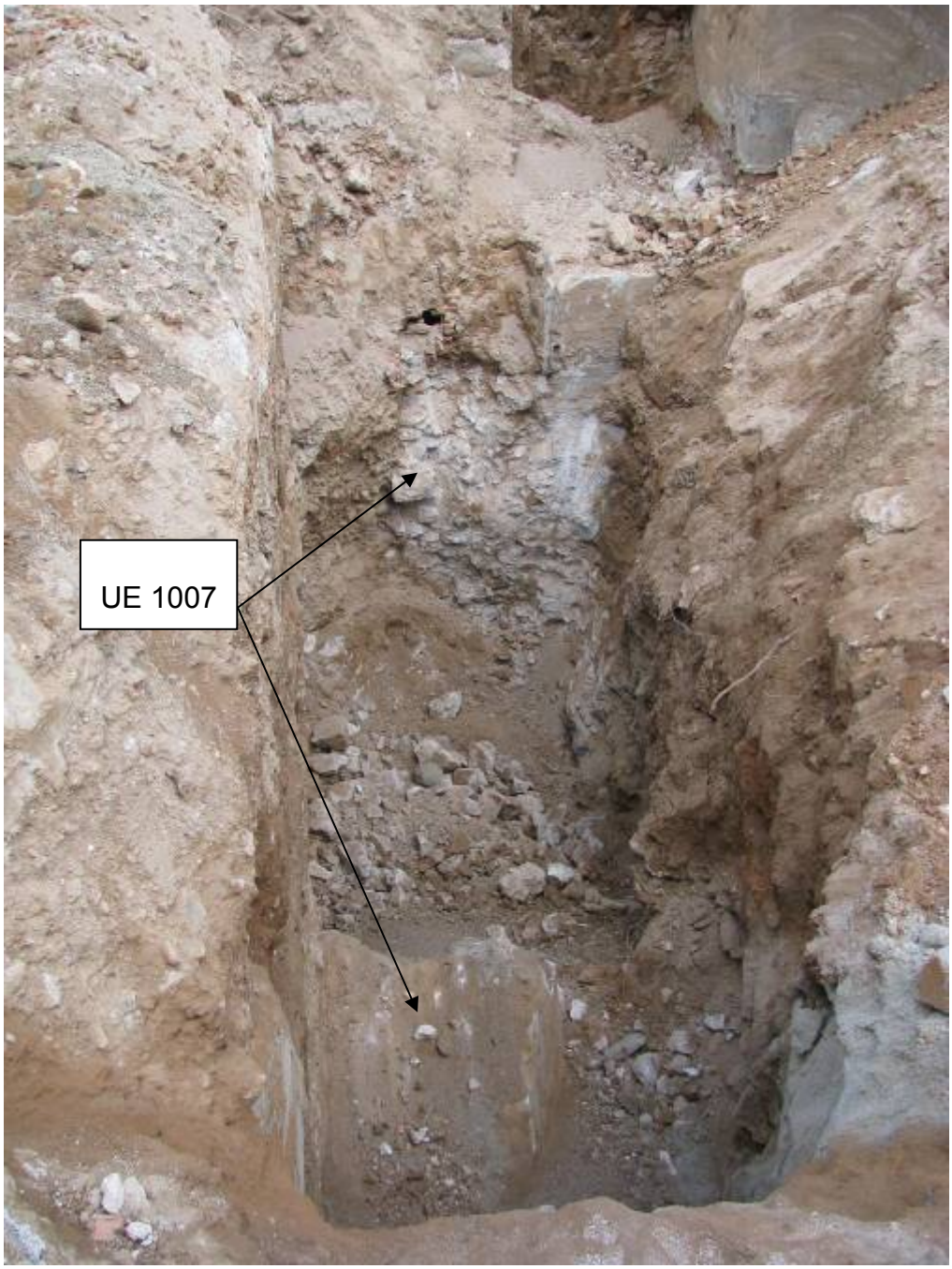

Foto 36: Dos trams del mur UE 1007 al segon tram de la rasa.

Foto 37: Obertura del tercer tram de rasa per les pantalles.

Foto 38: Detall del mur UE 1007 sota pou de ventilació d'FGC al tercer tram deew la rasa.

Foto 39: Desmuntatge dels murs UE 1007 i UE 1009 al tercer tram de rasa.

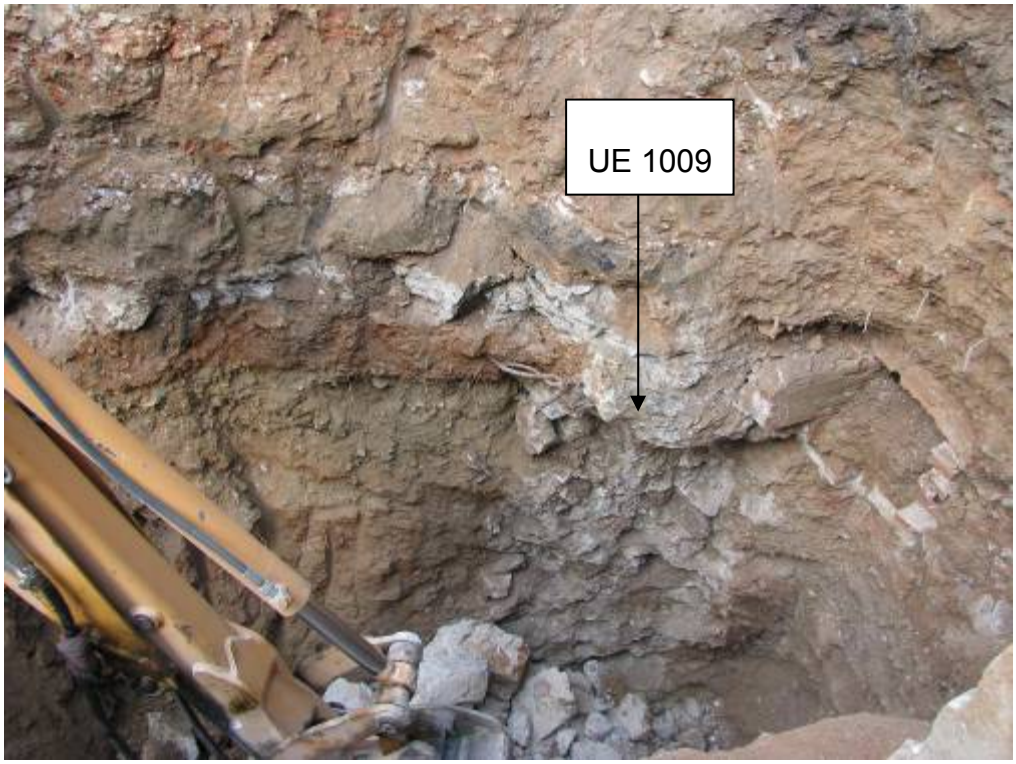

Foto 40:Detall del mur UE 1009 al tercer tram de rasa.

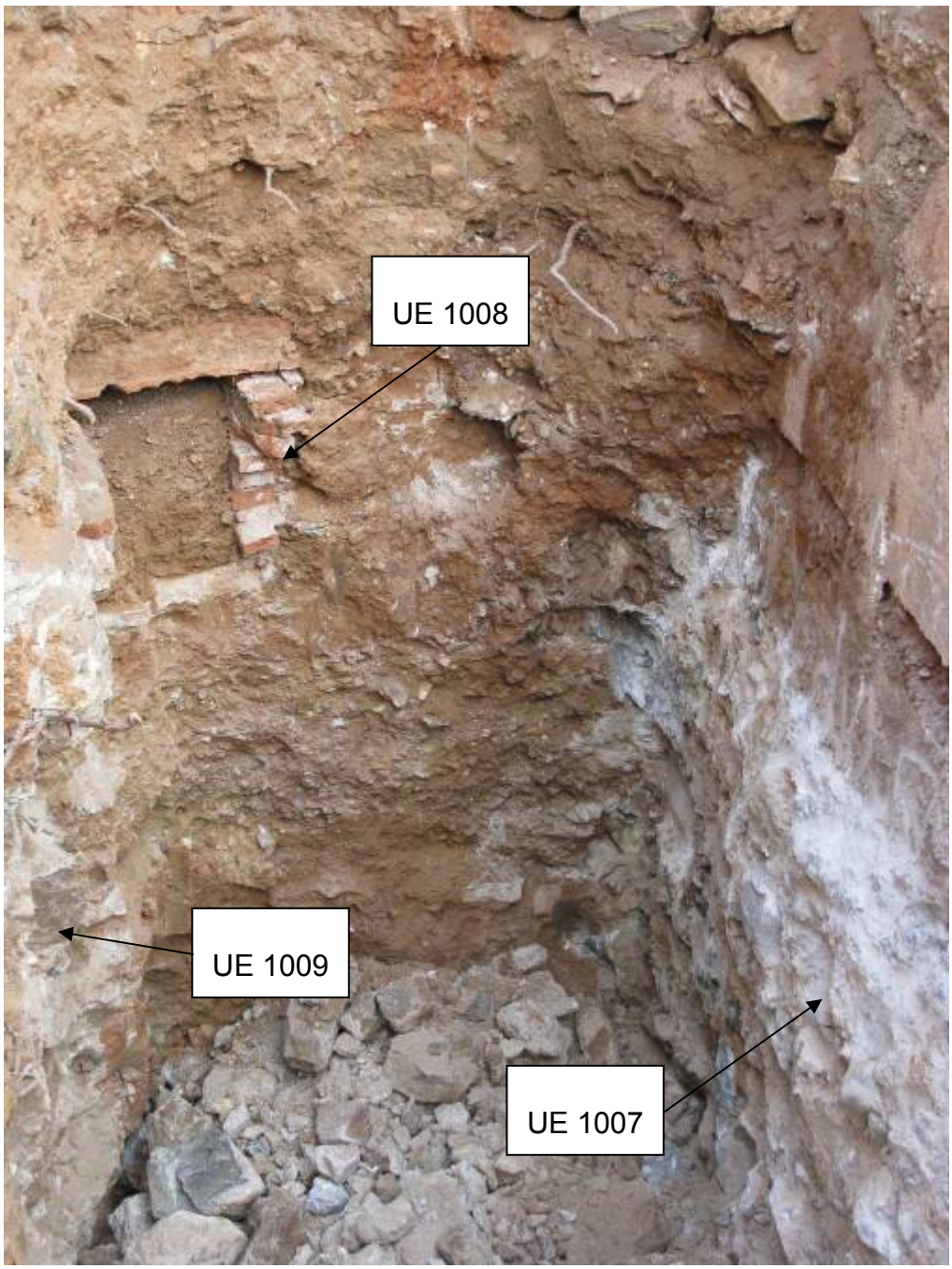

Foto 41: Detall del mur UE 1007, Mina UE 1008 i mur UE 1009 al final del tercer tram de rasa.

8.1.2 Excavació sota el forjat.

Foto 42: Inici de l'extracció de terres per accedir sota el forjat.

Foto 43: Extracció de terres per accedir sota el forjat.

Foto 44: Conducció UE 1011 sota l'obertura del forjat.

Foto 45: Detall d'un tram de la fonamentació de la conducció UE 1011.

Foto 46: Conducció UE 1011 sota l'obertura del forjat.

Foto 47: Excavació en mina sota el forjat.

Foto 48: Excavació en mina sota el forjat. S'observa a la dreta l'aparició de la conducció UE 1013.

Foto 49: Desmuntatge parcial de la conducció UE 1013.

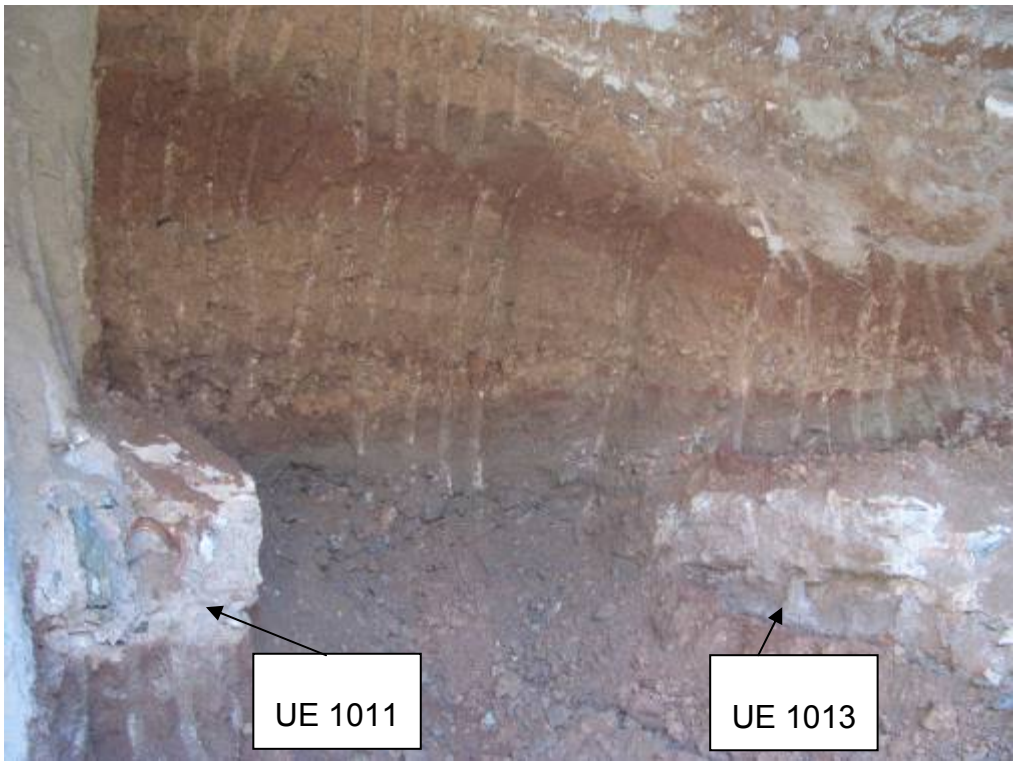

Foto 50:Detall de l'estratigrafia sota el forjat amb estructures UE 1011 i 1013.

Foto 51: Secció de l’estructura UE 1013.

Foto 52: Alçat del mur UE 1015 sota el forjat.

Foto 53: Secció del mur UE 1015 sota el forjat.

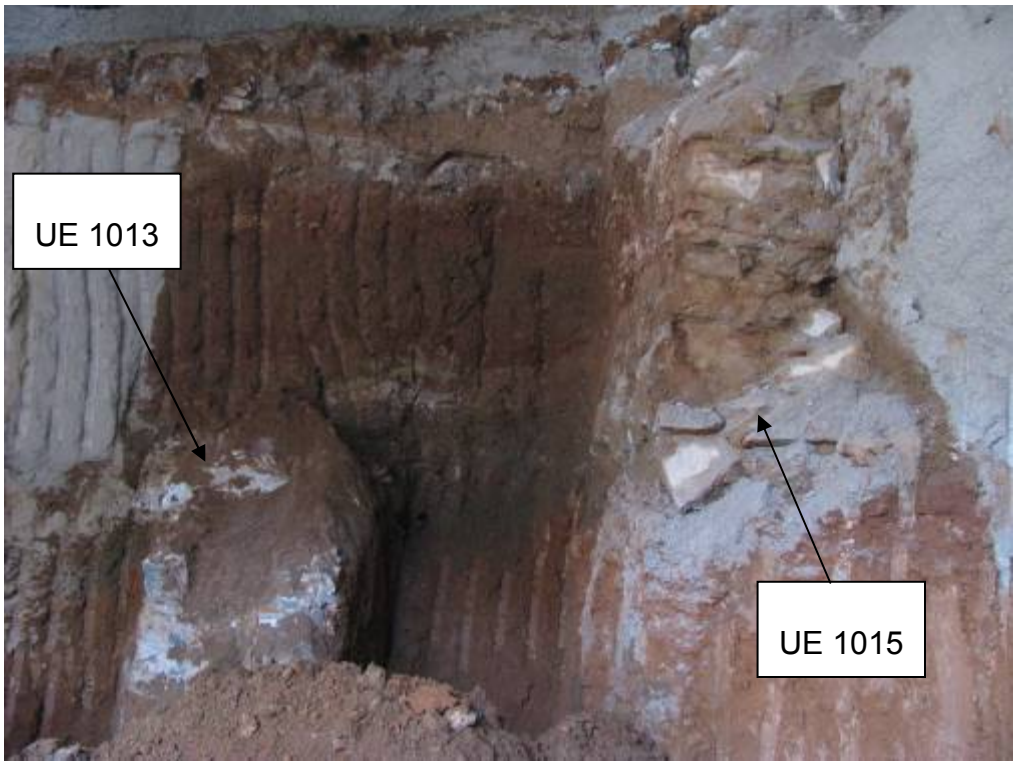

Foto 54: Vista de conjunt de la claveguera UE 1013 i del mur UE 1015.

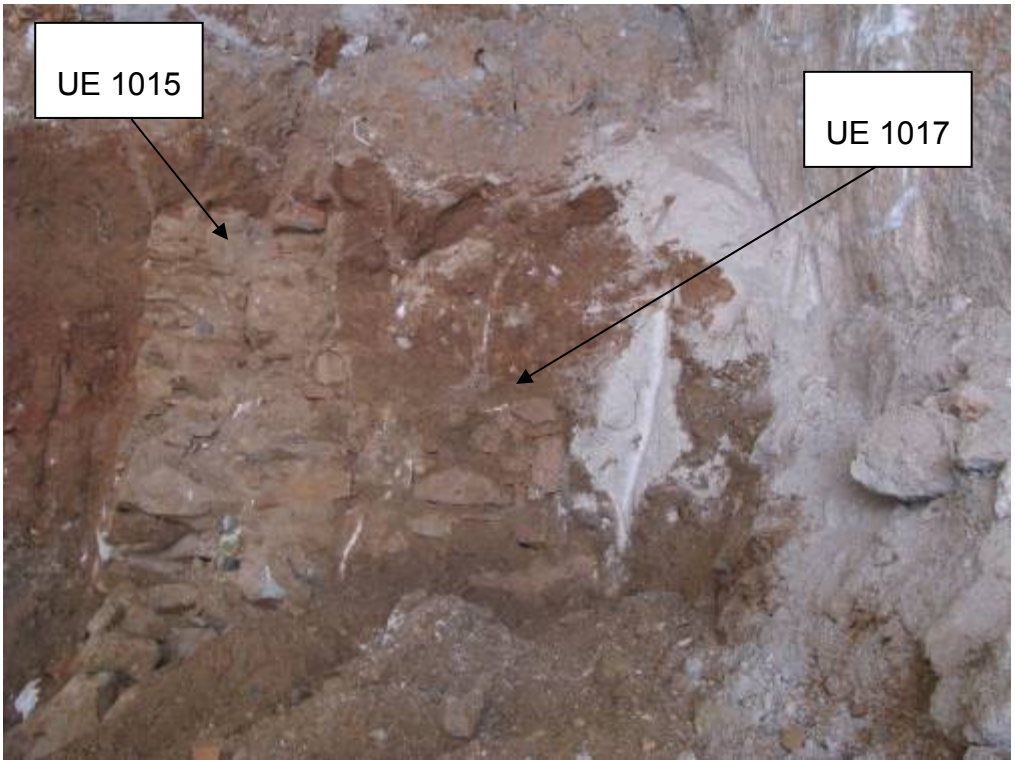

Foto 55: Vista de conjunt dels murs UE 1015 i UE 1017.

Foto 56: Desmuntatge del mur UE 1017.

Foto 57: Vista parcial del mur UE 1022.

Foto 58: Repicat del morter de les pantalles sota el forjat per tal de continuar l'excavació en mina.

Foto 59: Final de l'excavació sota el forjat. Al fons s'observa el mur-pantalla de tancament.

8.2 PLANIMETRIA.

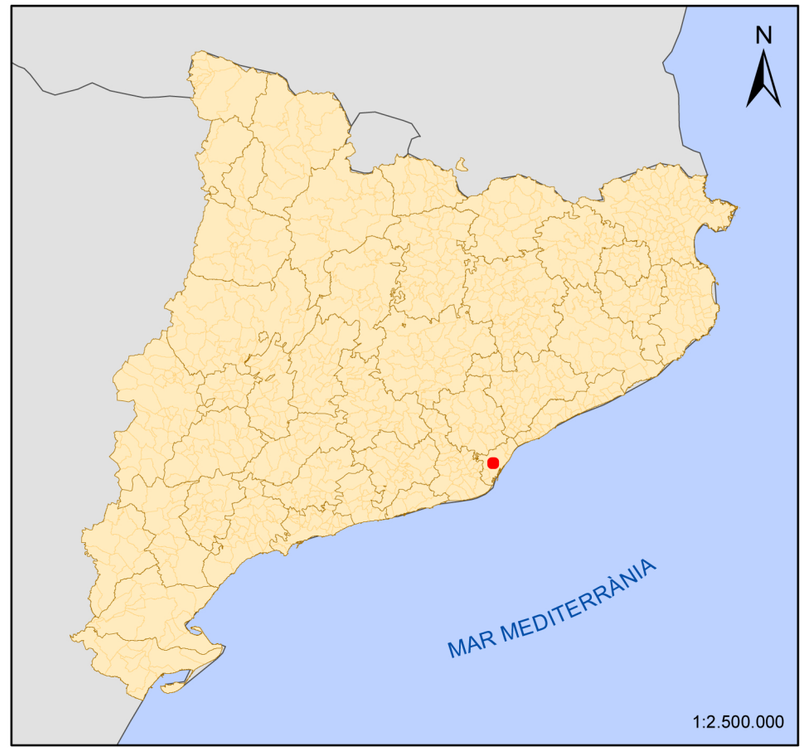

LOCALITZACIÓ GEOGRÀFICA

NOM DEL PROJECTE:

Informe d'afectació de les estructures arqueològiques a la plaça de Gal·la Placídia, Barcelona.
Codi MUHBA: 036/11

MUNICIPI:

Barcelona

PROVÍNCIA:

Barcelona

IGISA

ATICS
gestió i difusió del patrimoni arqueològic i històric

Escala Numèrica 1:5.000

Escala Gràfica 0 25 50 100 150 200 250 Metres

PROJECCIÓ UTM FUS 31N AMB DATUM EUROPEU DE 1950 (PARÀMETRES ICC/UB)

FULL 1

N

Carrer de Berga

Carrer de Benet Mercader

Carrer de Milton

Mercat de la Llibertat

Carrer de Vic

Carrer de Sant Gabriel

IES Vila de Gràcia

Carrer de Lluís Antúnez

Ubicació de les restes

Est. Gràcia

Carrer de Neptú

Via Augusta

Travessera de Gràcia

Carrer de Regàs

60,4 59,2 55,8 52,5 52,7 60,1 58,6 55,2 53,2 52,0 58,2 56,0 52,4 60,6 59,4 58,0 53,4 60,2 59,4 58,8 62,1

Estructures arqueològiques

Obra existent

Noves Pantalles

ATICS / IGISA	INTERVENCIÓ: Intervenció arqueològica a la plaça de Gal·la Placídia, Barcelona. Codi MUHBA: 036/11	ARQUEÒLEG: Iñaki Moreno Expósito	PLANIMETRIA: J.Ignacio Jiménez Miriam Esqué Ballesta	ESCALA GRÀFICA / NUMÈRICA: 1:1000 Original DIN-A 3	0 50 M	NOM: Plànol de situació	DATA: Juny 2011	FULL: 02

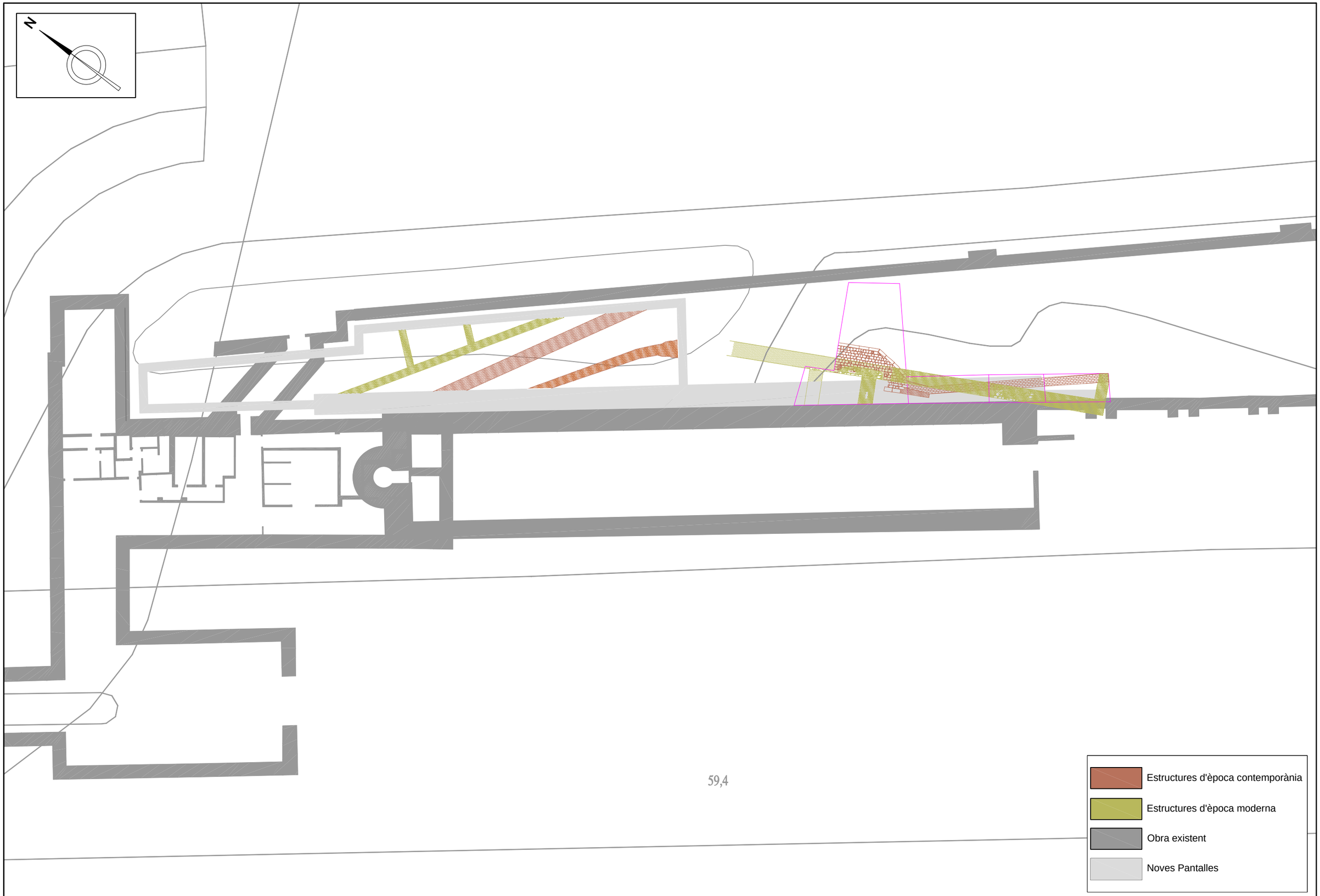

ATICS | IGISA

INTERVENCIÓ: Intervenció arqueològica a la plaça de Gal·la Placídia, Barcelona. Codi MUHBA: 036/11

ARQUEOLEG: Iñaki Moreno Expósito

PLANIMETRIA: J.Ignacio Jiménez Miriam Esqué Ballesta

ESCALA GRÀFICA / NUMÈRICA: 1:250 Original DIN-A 3

0 12.50 M

NOM: Planta de les estructures amb projecte d'obra

DATA: Juny 2011

FULL: 03

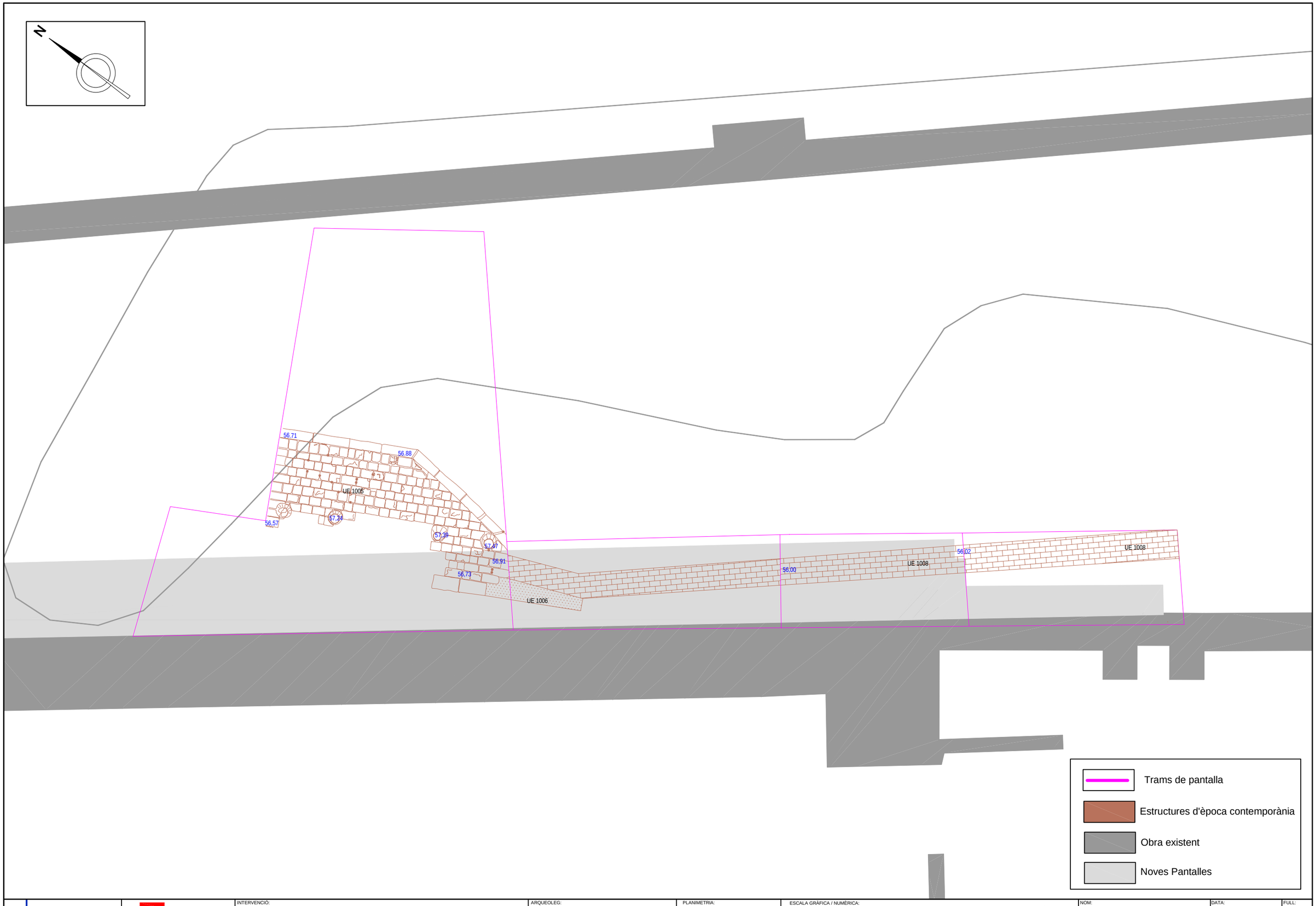

ATICS | IGISA

INTERVENCIÓ: Intervenció arqueològica a la plaça de Gal·la Placídia, Barcelona. Codi MUHBA: 036/11

ARQUEOLEG: Iñaki Moreno Expósito

PLANIMETRIA: J.Ignacio Jiménez, Miriam Esqué Ballesta

ESCALA GRÀFICA / NUMÈRICA: 1:75 (Original DIN-A 3) — 0 — 37.5 M

NOM: Planta general d'estructures d'època contemporània al sector pantalles

DATA: Juny 2011

FULL: 04

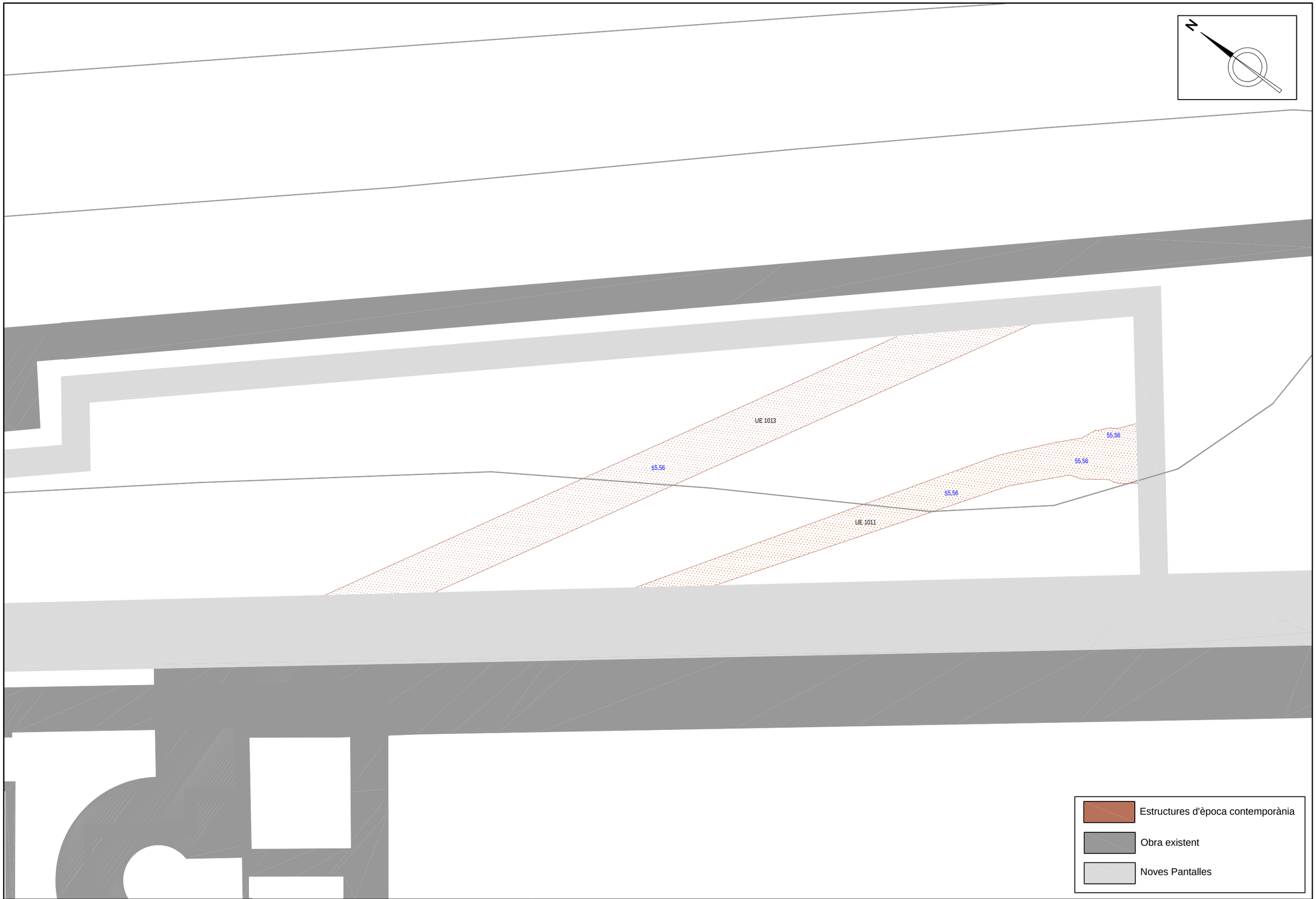

ATICS | IGISA

INTERVENCIÓ:
Intervenció arqueològica a la plaça de Gal·la Placídia, Barcelona.
Codi MUHBA: 036/11

ARQUEOLEG:
Iñaki Moreno Expósito

PLANIMETRIA:
J.Ignacio Jiménez
Miriam Esqué Ballesta

ESCALA GRÀFICA / NUMÈRICA:
1:75
Original DIN-A 3

0 — 37.5 M

NOM:
Planta general
d'estructures d'època contemporània al
sector forjat

DATA:
Maig 2011

FULL:
05

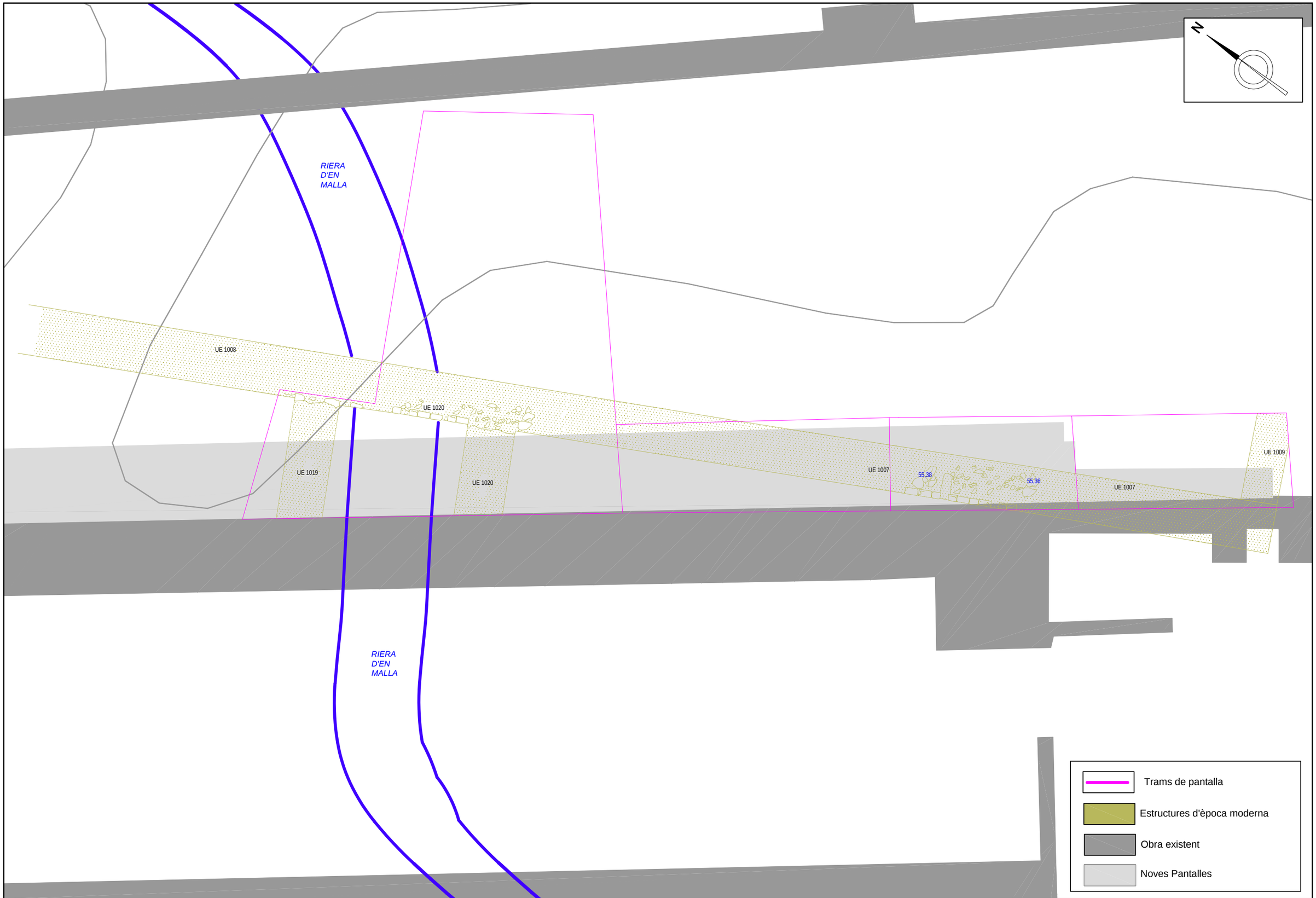

ATICS

IGISA

INTERVENCIÓ:
Intervenció arqueològica a la plaça de Gal·la Placídia, Barcelona.
Codi MUHBA: 036/11

ARQUEOLEG:
Iñaki Moreno Expósito

PLANIMETRIA:
J.Ignacio Jiménez
Miriam Esqué Ballesta

ESCALA GRÀFICA / NUMÈRICA:
1:75
Original DIN-A 3
0 37.5 M

NOM:
Planta general
d'estructures d'època
moderna al sector pantalles

DATA:
Juny 2011

FULL:
06

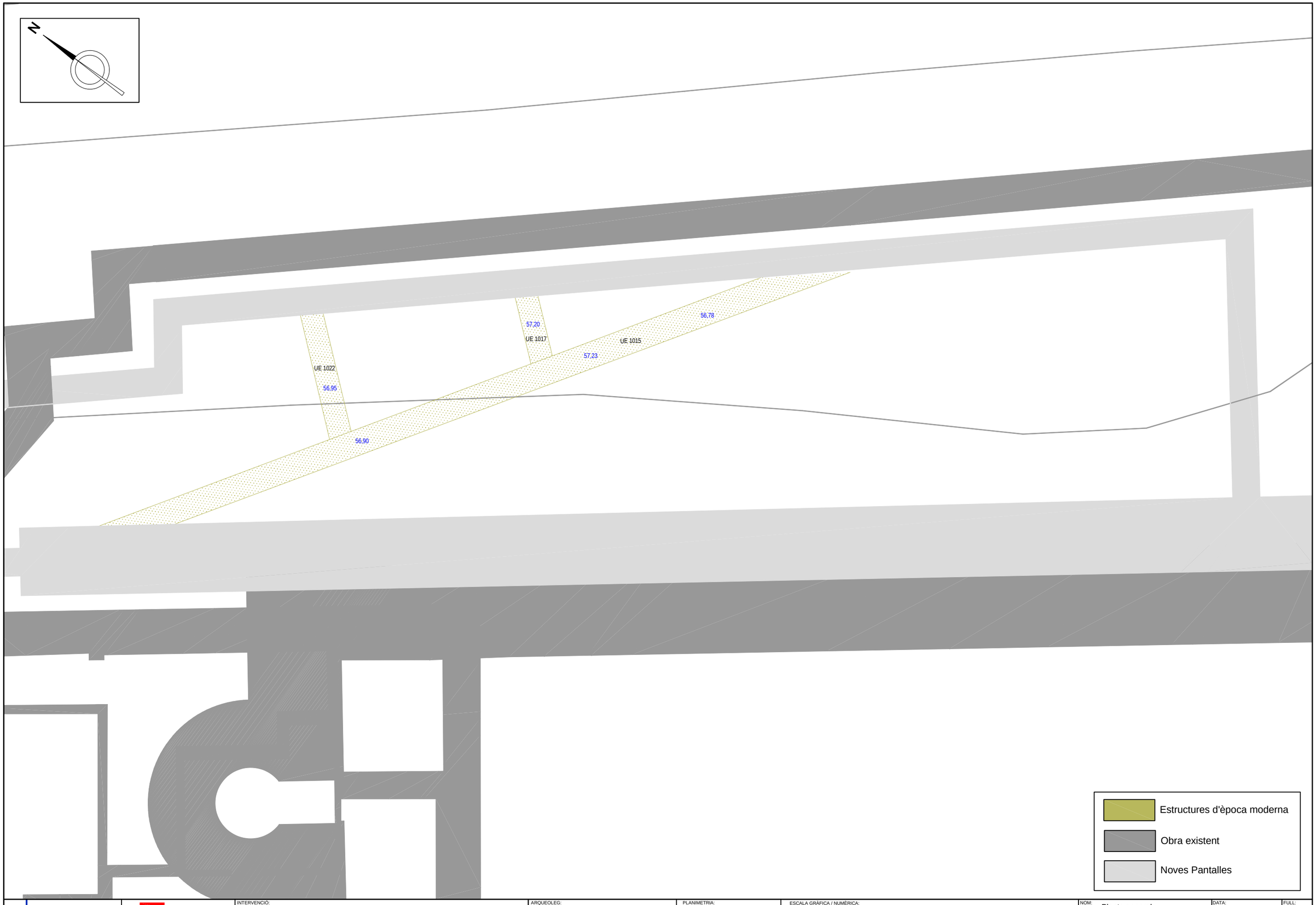

ATICS | IGISA

INTERVENCIÓ: Intervenció arqueològica a la plaça de Gal·la Placídia, Barcelona. Codi MUHBA: 036/11

ARQUEOLEG: Iñaki Moreno Expósito

PLANIMETRIA: J.Ignacio Jiménez, Miriam Esqué Ballesta

ESCALA GRÀFICA / NUMÈRICA: 1:75 (Original DIN-A 3) — 0 — 37.5 M

NOM: Planta general d'estructures d'època moderna al sector forjat

DATA: Juny 2011

FULL: 07

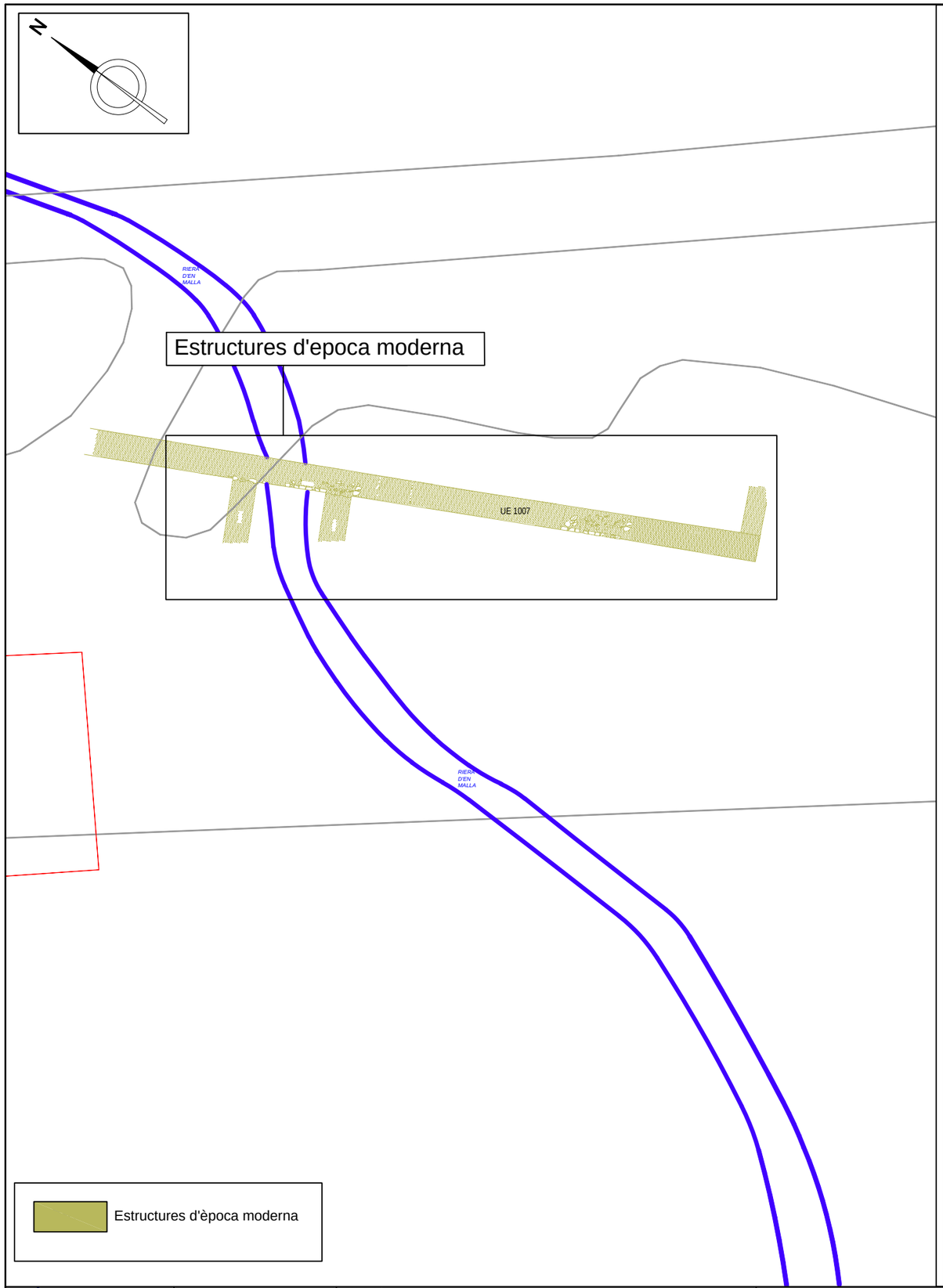

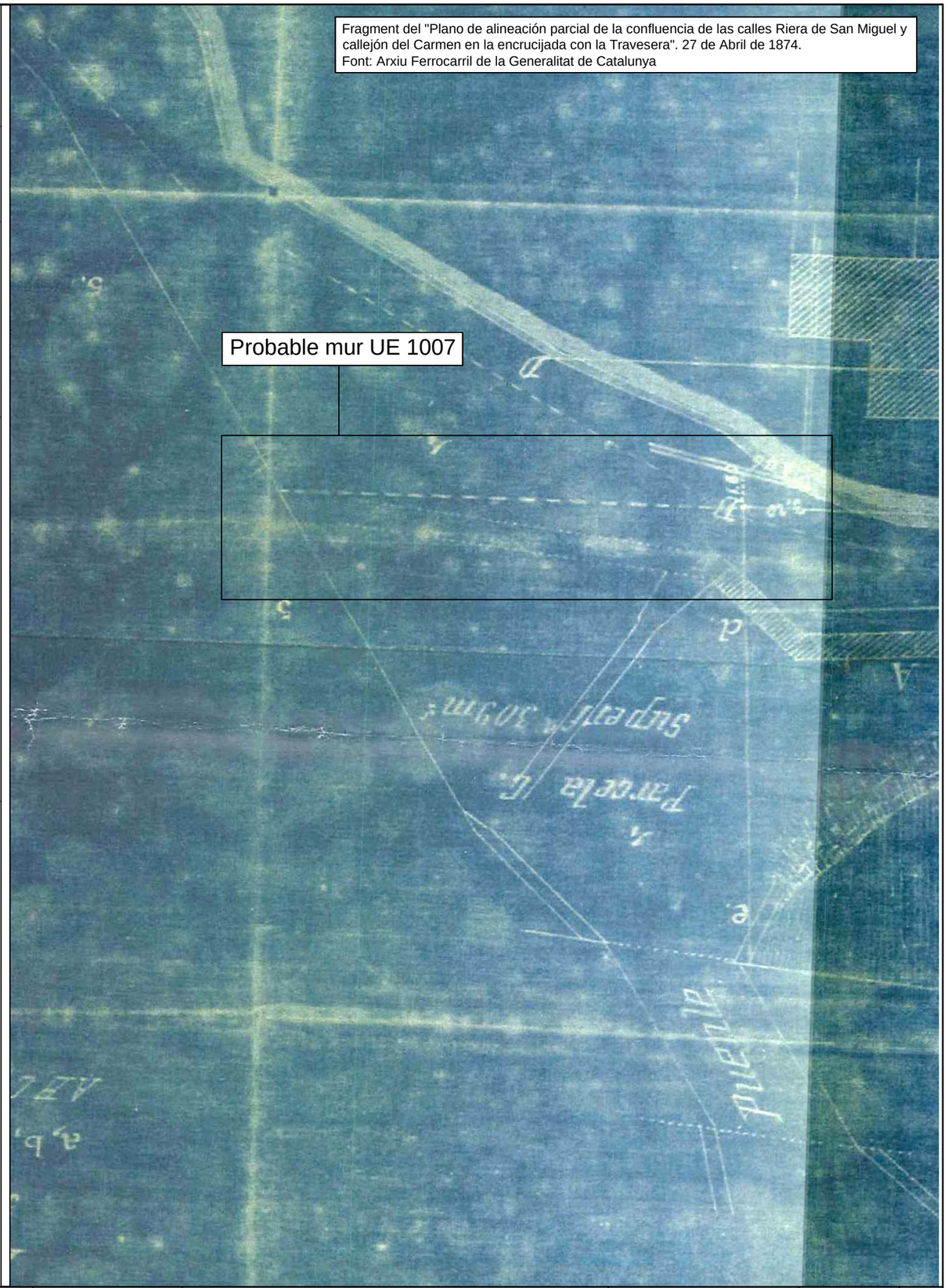

ATICS / IGISA	INTERVENCIÓ: Intervenció arqueològica a la plaça de Gal·la Placídia, Barcelona. Codi MUHBA: 036/11	ARQUEÒLEG: Iñaki Moreno Expósito	PLANIMETRIA: J.Ignacio Jiménez Miriam Esqué Ballesta	ESCALA GRÀFICA / NUMÈRICA: 1:200 Original DIN-A 3 — 0 40 M	NOM: Comparació d'un plànol de 1874 amb les estructures d'època moderna.	DATA: Juny 2011	FULL: 08

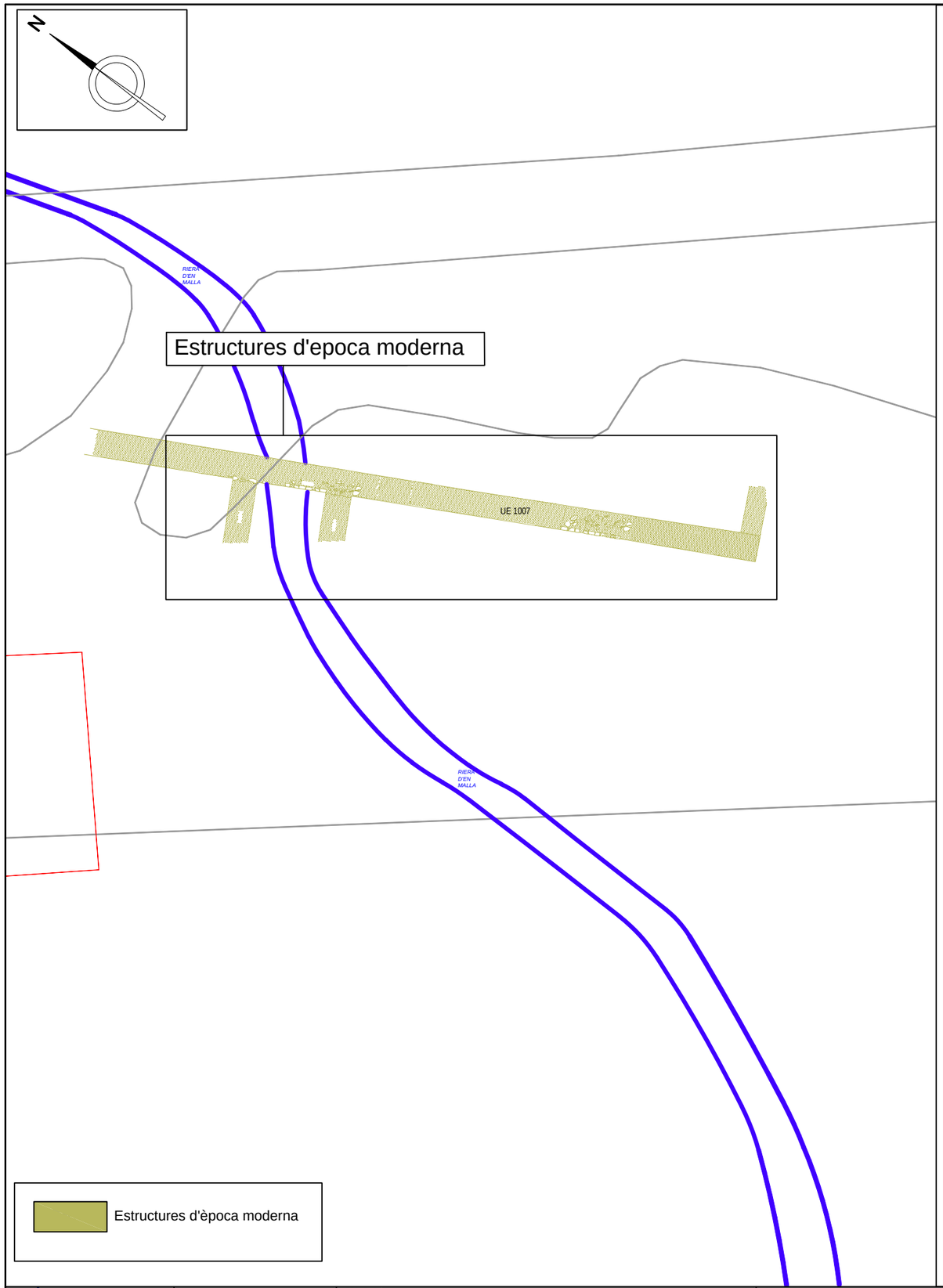

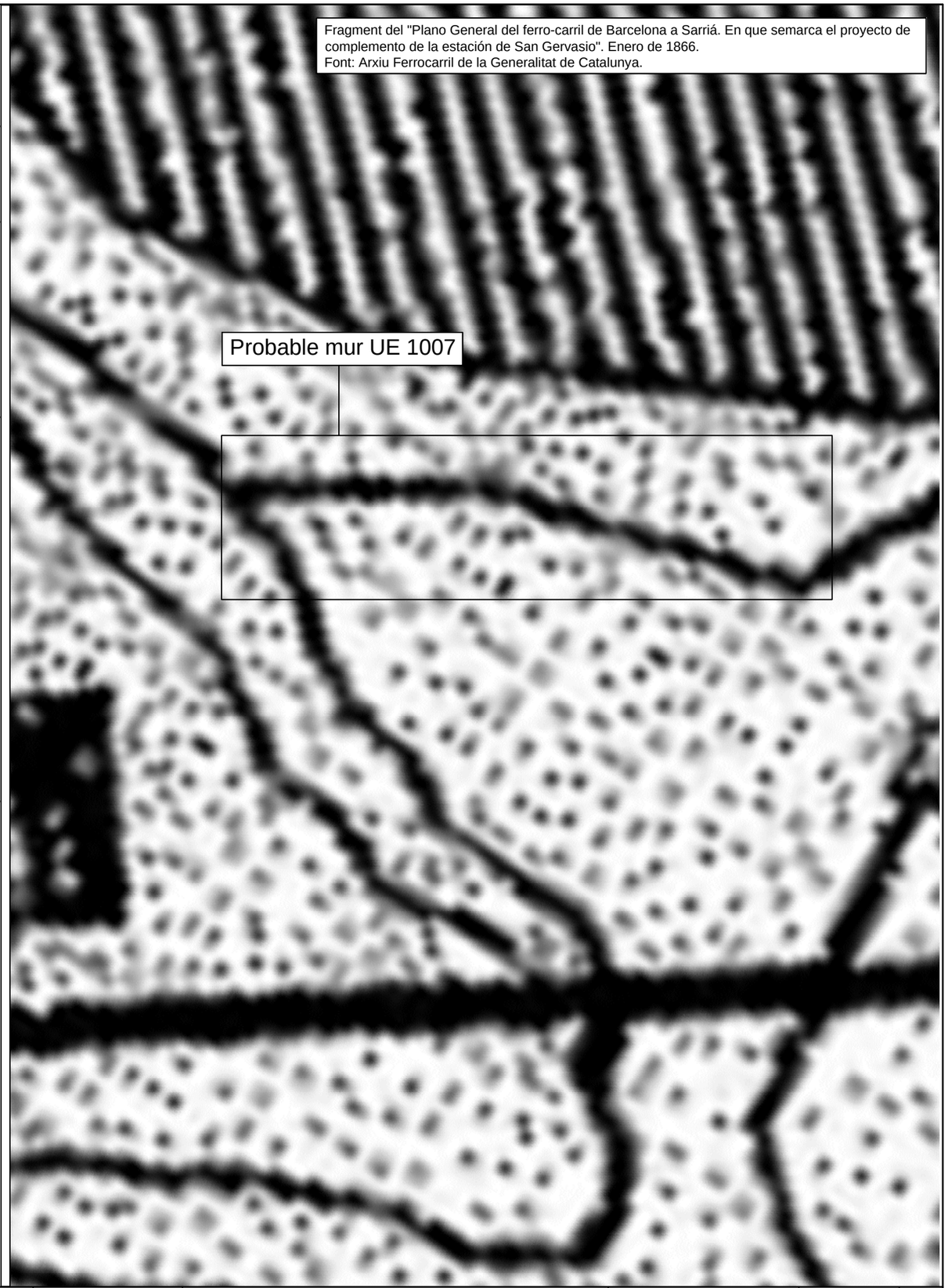

ATICS / IGISA	INTERVENCIÓ: Intervenció arqueològica a la plaça de Gal·la Placídia, Barcelona. Codi MUHBA: 036/11	ARQUEÒLEG: Iñaki Moreno Expósito	PLANIMETRIA: J.Ignacio Jiménez Miriam Esqué Ballesta	ESCALA GRÀFICA / NUMÈRICA: 1:200 Original DIN-A 3	0 40 M	NOM: Comparació d'un plànol de 1866 amb les estructures d'època moderna.	DATA: Juny 2011	FULL: 09

Fragment del plànol del "Proyecto de un muro de cerca de un solar de la compañía en la estación de Gracia".Compañía de ferrocarril de Sarriá-Barcelona. Enero de 1917.
Font: Arxiu Ferrocarril de la Generalitat de Catalunya.

ATICS / IGISA	INTERVENCIÓ: Intervenció arqueològica a la plaça de Gal·la Placídia, Barcelona. Codi MUHBA: 036/11	ARQUEOLEG: Iñaki Moreno Expósito	PLANIMETRIA: J.Ignacio Jiménez Miriam Esqué Ballesta	ESCALA GRÀFICA / NUMÈRICA: 1:100 Original DIN-A 3	0 20 M	NOM: Comparació d'un plànol de 1917 amb les estructures d'època contemporània.	DATA: Juny 2011	FULL: 10

Estructures d'època contemporània

Estructures d'època moderna

Projecció d'estructures

Projecció del pont

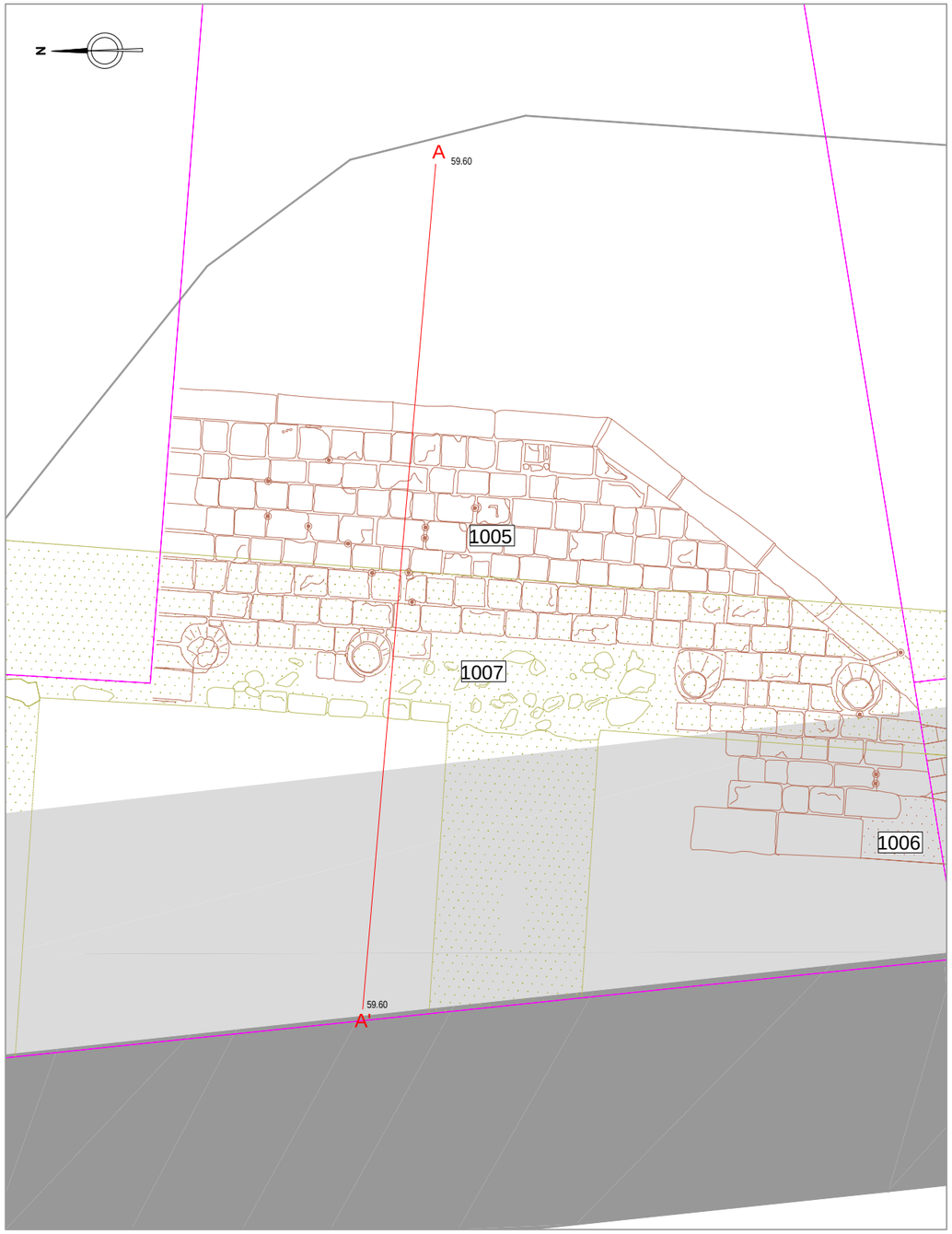

Secció Est

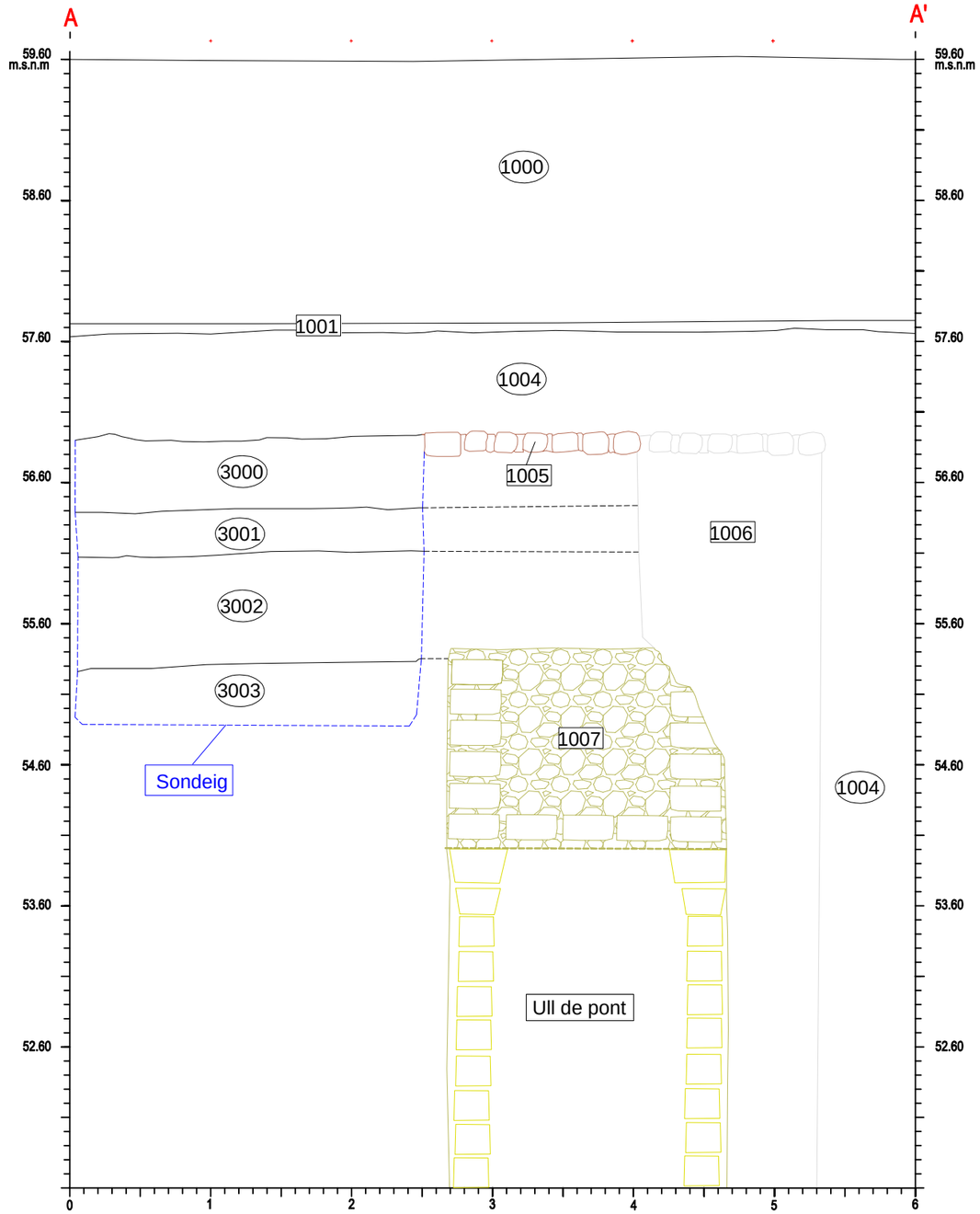

ATICS / GISA	INTERVENCIÓ: Intervenció arqueològica a la plaça de Gal·la Placídia, Barcelona. Codi MUHBA: 036/11	ARQUEOLEG: Iñaki Moreno Expósito	PLANIMETRIA: J.Ignacio Jiménez Miriam Esqué Ballesta	ESCALA GRÀFICA / NUMÈRICA: 1:40 Original DIN-A 3 — 0 2 M	NOM: Planta i secció A-A'	DATA: Juny 2011	FULL: 11

9 RELACIÓ I DESCRIPCIÓ DE LES UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI MUHBA: 036/11 **U.E.:** 1000

Tipus d'U.E.: Estrat/nivell **Definició:** Abandonament

Textura: Sorrenca **Consistència:** Compacta

Composició Geològica:

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Runa

Color: Gris **Cota Superior:** 59,50 (en metres) **Cota Inferior:** 57,67 (en metres)

Relacions Físiques:

Cobreix a: 1001-1002-1003

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació:

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI MUHBA: 036/11 **U.E.:** 1001

Tipus d'U.E.: Estructura positiva **Definició:** Paviment

Composició Geològica:

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Material de construcció, Morter

Color: Taronja **Cota Superior:** 57,67 (en metres) **Cota Inferior:** 57,57 (en metres)

Amplada: 0,00 (en metres) **Longitud:** 0,00 (en metres)

Relacions Físiques:

Cobreix a: 1004
És cobert per: 1000
És lliura a: 1002

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació: Paviment del carrer en una fase inmediatament anterior a l'actual.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1002
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	**Definició:** Altres	

Composició Geològica:

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Material de construcció

Color: Gris	**Cota Superior:** 57,77 (en metres)	**Cota Inferior:** 57,57 (en metres)	
Amplada: 0,20 (en metres)	**Longitud:** 0,00 (en metres)		

Relacions Físiques:

Cobreix a: 1004
És cobert per: 1000
Se li lliura: 1001-1003

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació: Línia de llambordes que separa el paviment UE 1001 del UE 1003.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1003
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	**Definició:** Paviment	

Composició Geològica:

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Material de construcció

Color: Gris	**Cota Superior:** 57,67 (en metres)	**Cota Inferior:** 57,57 (en metres)	
Amplada: 0,00 (en metres)	**Longitud:** 0,00 (en metres)		

Relacions Físiques:

Cobreix a: 1004
És cobert per: 1000
És lliura a: 1002

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació: Paviment de carrer que funciona amb UE 1001 i 1002.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI MUHBA: 036/11		U.E.: 1004
Tipus d'U.E.: Estrat/nivell	**Definició:** Abandonament	
Textura: Sorrenca	**Consistència:** Solta	
Composició Geològica:		
Composició Orgànica:		
Composició Artificial: Runa		
Color: Gris clar	**Cota Superior:** 57,57 (en metres)	**Cota Inferior:** 56,91 (en metres)
Relacions Físiques:		
Cobreix a: 1005-3000-1008 És cobert per: 1001-1002-1003 És lliura a: 1006		
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)	**Datació:**	
Interpretació:		

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1005
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	**Definició:** Paviment	
Composició Geològica:		
Composició Orgànica:		
Composició Artificial: Morter, Pedra treballada		
Color: Gris	**Cota Superior:** 56,91 (en metres)	**Cota Inferior:** 56,70 (en metres)
Amplada: 2,75 (en metres)	**Longitud:** 5,74 (en metres)	
Relacions Físiques:		
És cobert per: 1004 És lliura a: 1006		
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)	**Datació:**	
Interpretació: paviment que probablement funcionaria com a moll de càrrega d'una andana.		

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1006
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	**Definició:** Mur	

Composició Geològica:

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Morter, Pedra treballada

Color: Gris	**Cota Superior:** 56,70 (en metres)	**Cota Inferior:** 0,00 (en metres)	
Amplada: 1,20 (en metres)	**Longitud:** 7,50 (en metres)		

Relacions Físiques:

És lliura a: 1007-1018
Se li lliura: 1004-1005-3002-3001

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació: Mur, possiblement d'andana.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1007
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	**Definició:** Mur	

Composició Geològica:

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Morter, Pedra treballada

Color: Gris	**Cota Superior:** 55,38 (en metres)	**Cota Inferior:** 52,38 (en metres)	
Amplada: 2,00 (en metres)	**Longitud:** 28,00 (en metres)		

Relacions Físiques:

Se li lliura: 1008-1006-3003-1009
És solidària amb: 1018

Fase Cronològica: Indeterminada **Datació:**

Interpretació: Mur que sembla tenir funció de contenció de la riera.

ATICS

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1008
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	**Definició:** Canalització	

Composició Geològica:

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Material de construcció, Morter

Color: Taronja **Cota Superior:** 56,00 (en metres) **Cota Inferior:** 55,38 (en metres)

Amplada: 0,65 (en metres) **Longitud:** 15,00 (en metres)

Relacions Físiques:

És cobert per: 1004
És lliura a: 1007

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació: Mina d'aigua.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1009
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	**Definició:** Mur	

Composició Geològica:

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Material de construcció, Morter, Pedra treballada

Color: Gris **Cota Superior:** 0,00 (en metres) **Cota Inferior:** 0,00 (en metres)

Amplada: 0,80 (en metres) **Longitud:** 2,00 (en metres)

Relacions Físiques:

Farceix a: 1021
És lliura a: 1007

Fase Cronològica: **Datació:**

Interpretació:

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1010
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	**Definició:** Rasa de fonamentació	
Cota Superior: 0,00 (en metres)	**Cota Inferior:** 0,00 (en metres)	

Relacions Físiques:

Talla a: 3003
És farcit per: 1011

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació: Rasa de fonamentació per canalització UE 1011.

ATICS

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1011

Tipus d'U.E.: Estructura positiva **Definició:** Canalització

Composició Geològica: Pedres
Composició Orgànica:
Composició Artificial: Morter

Color: Gris clar **Cota Superior:** 0,00 (en metres) **Cota Inferior:** 0,00 (en metres)

Amplada: 0,80 (en metres) **Longitud:** 10,60 (en metres)

Relacions Físiques:
És cobert per: 3002
Farceix a: 1010

Fase Cronològica: Època moderna (XVI-XVIII) **Datació:**

Interpretació:

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1012

Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall **Definició:** Rasa de fonamentació

Cota Superior: 0,00 (en metres) **Cota Inferior:** 0,00 (en metres)

Relacions Físiques:
Talla a: 3003
És farcit per: 1013

Fase Cronològica: Època moderna (XVI-XVIII) **Datació:**

Interpretació: Rasa per encabir claveguera UE 1013.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1013

Tipus d'U.E.: Estructura positiva **Definició:** Claveguera

Composició Geològica:
Composició Orgànica:
Composició Artificial: Material de construcció, Morter, Pedra treballada

Color: Gris clar **Cota Superior:** 0,00 (en metres) **Cota Inferior:** 0,00 (en metres)

Amplada: 0,80 (en metres) **Longitud:** 14,00 (en metres)

Relacions Físiques:
És cobert per: 3002
Farceix a: 1012

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació:

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1014
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	**Definició:** Rasa de fonamentació	
Cota Superior: 0,00 (en metres)	**Cota Inferior:** 0,00 (en metres)	

Relacions Físiques:

Talla a: 3003
És farcit per: 1015

Fase Cronològica: Època moderna (XVI-XVIII) **Datació:**

Interpretació: Rasa per encabir mur UE 1015.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1015
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	**Definició:** Mur	

Composició Geològica: Pedres
Composició Orgànica:
Composició Artificial: Morter, Pedra treballada

Color: Taronja	**Cota Superior:** 0,00 (en metres)	**Cota Inferior:** 0,00 (en metres)
Amplada: 0,50 (en metres)	**Longitud:** 15,70 (en metres)	

Relacions Físiques:

Farceix a: 1014
Se li lliura: 3002-1022

Fase Cronològica: Època moderna (XVI-XVIII) **Datació:**

Interpretació:

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1016
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	**Definició:** Rasa de fonamentació	
Cota Superior: 0,00 (en metres)	**Cota Inferior:** 0,00 (en metres)	

Relacions Físiques:

Talla a: 3003
És farcit per: 1017

Fase Cronològica: Època moderna (XVI-XVIII) **Datació:**

Interpretació: Rassa de fonamentació per mur UE 1017.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1017
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	**Definició:** Mur	

Composició Geològica: Pedres
Composició Orgànica:
Composició Artificial: Morter, Pedra treballada

Color: Taronja **Cota Superior:** 0,00 (en metres) **Cota Inferior:** 0,00 (en metres)
Amplada: 0,50 (en metres) **Longitud:** 1,50 (en metres)

Relacions Físiques:
Farceix a: 1016
Se li lliura: 3002

Fase Cronològica: Època moderna (XVI-XVIII) **Datació:**
Interpretació:

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1018
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	**Definició:** Altres	

Composició Geològica:
Composició Orgànica:
Composició Artificial: Morter, Pedra treballada

Color: Blanc **Cota Superior:** 0,00 (en metres) **Cota Inferior:** 0,00 (en metres)
Amplada: 0,00 (en metres) **Longitud:** 0,00 (en metres)

Relacions Físiques:
Se li lliura: 1006-3003
És solidària amb: 1007-1019-1020

Fase Cronològica: Indeterminada **Datació:**
Interpretació: Petit pont que forma part del mur de contenció UE 1007.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1019
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	**Definició:** Mur	

Composició Geològica:

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Morter, Pedra treballada

Color: Gris **Cota Superior:** 0,00 (en metres) **Cota Inferior:** 0,00 (en metres)

Amplada: 1,00 (en metres) **Longitud:** 2,70 (en metres)

Relacions Físiques:

És cobert per: 3002
És solidària amb: 1018

Fase Cronològica: Indeterminada **Datació:**

Interpretació: Mur lateral nord de canalització de la riera de Malla.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1020
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	**Definició:** Mur	

Composició Geològica:

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Morter, Pedra treballada

Color: Gris **Cota Superior:** 0,00 (en metres) **Cota Inferior:** 0,00 (en metres)

Amplada: 1,00 (en metres) **Longitud:** 2,00 (en metres)

Relacions Físiques:

És cobert per: 3002
És solidària amb: 1018

Fase Cronològica: Indeterminada **Datació:**

Interpretació: Mur lateral sud de canalització de la riera de Malla.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1021
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	**Definició:** Rasa de fonamentació	
Cota Superior: 0,00 (en metres)	**Cota Inferior:** 0,00 (en metres)	

Relacions Físiques:

Talla a: 3003
És farcit per: 1009

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació: Rasa de fonamentació per mur UE 1009.

ATICS

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1022

Tipus d'U.E.: Estructura positiva **Definició:** Mur

Composició Geològica:

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Material de construcció, Morter, Pedra treballada

Color: Gris **Cota Superior:** 0,00 (en metres) **Cota Inferior:** 0,00 (en metres)

Amplada: 0,50 (en metres) **Longitud:** 2,80 (en metres)

Relacions Físiques:

Farceix a: 1023
És lliura a: 1015

Fase Cronològica: Època moderna (XVI-XVIII) **Datació:**

Interpretació:

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 1023

Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall **Definició:** Rasa de fonamentació

Cota Superior: 0,00 (en metres) **Cota Inferior:** 0,00 (en metres)

Relacions Físiques:

És farcit per: 1022

Fase Cronològica: Època moderna (XVI-XVIII) **Datació:**

Interpretació: Rasa de fonamentació per mur UE 1022.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI	MUHBA: 036/11	U.E.: 3000

Tipus d'U.E.: Estrat/nivell **Definició:** Anivellament

Textura: Sorrenca **Consistència:** Compacta

Composició Geològica: Pedres, Sorres

Composició Orgànica:

Composició Artificial:

Color: Gris fosc **Cota Superior:** 56,91 (en metres) **Cota Inferior:** 56,40 (en metres)

Relacions Físiques:

Cobreix a: 3001
És cobert per: 1004

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació: Nivell de terraplenament per construir el paviment UE 1005.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI MUHBA: 036/11 **U.E.:** 3001

Tipus d'U.E.: Estrat/nivell **Definició:** Anivellament

Textura: Sorrenca **Consistència:** Compacta

Composició Geològica: Argiles, Pedres, Sorres

Composició Orgànica: Carbons

Composició Artificial: Ceràmica

Color: Marró clar **Cota Superior:** 56,40 (en metres) **Cota Inferior:** 56,10 (en metres)

Relacions Físiques:

Cobreix a: 3002
És cobert per: 3000
És lliura a: 1006

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació: Nivell de terraplenament per construir el paviment UE 1005.

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI MUHBA: 036/11 **U.E.:** 3002

Tipus d'U.E.: Estrat/nivell **Definició:** Anivellament

Textura: Argil·losorrenca **Consistència:** Compacta

Composició Geològica: Argiles, Blocs, Graves, Sorres

Composició Orgànica: Carbons

Composició Artificial: Ceràmica

Color: Marró fosc **Cota Superior:** 56,10 (en metres) **Cota Inferior:** 55,30 (en metres)

Relacions Físiques:

Cobreix a: 3003-1011-1013-1019-1020
És cobert per: 3001
És lliura a: 1006-1015-1017

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació: Nivell de terraplenament per construir el paviment UE 1005.

ATICS

Nom Jaciment/Codi: PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA. CODI MUHBA: 036/11	U.E.: 3003
Tipus d'U.E.: Estrat/nivell	**Definició:** Farciment
Textura: Gravosa	**Consistència:** Solta

Composició Geològica: Còdols, Graves, Sorres

Composició Orgànica: Carbons

Composició Artificial: Ceràmica

Color: Gris	**Cota Superior:** 55,30 (en metres)	**Cota Inferior:** 0,00 (en metres)

Relacions Físiques:

És cobert per: 3002
És tallat per: 1021-1010-1012-1014-1016
És lliura a: 1007-1018

Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI) **Datació:**

Interpretació: Colmatació de la riera.

10 INVENTARI

BARCELONA

INVENTARI DE MATERIAL ARQUEOLÒGIC. INTERVENCIÓ 036/11.

U.E.	Núm.	Frag.	Class.	Def. Fragm.	Tipo	Tècnica	Pasta	Decoració Int.	Decoració Ext.	Acabats Int.	Acabats Ext.	Cronologia	Observacions
3001		2	14400	VO	PAT	TO	AO	PI		VI	VI		Marró, groc i verd.
3001		1	14400	SF	PAT	TO	AO	PI		VI	VI		Marró, groc i verd.
3001		4	14300	SF	PAT	TO	AO	VI	VI				
3001		1	14300	VO	PAT	TO	AO	VI	VI				
3001		2	14101	VO	PAT	TO	AO	PI		VI	VI		
3001		1	14002	PE	PAT	TO	AO						
3002		2	14400	VO	PAT	TO	AO	PI		VI	VI		Marró, groc i verd.
3002		1	14400	SF	PAT	TO	AO	PI		VI	VI		Marró, groc i verd.
3002		1	14400	FO	PAT	TO	AO	PI		VI	VI		Marró, groc i verd.
3003		1	14300	FO	FIN	TO	AO			VI	VI		

BARCELONA

INVENTARI DE MATERIAL ARQUEOLÒGIC. INTERVENCIÓ 036/11.

U.E.	Núm.	Frag.	Class.	Def. Fragm.	Tipo	Tècnica	Pasta	Decoració Int.	Decoració Ext.	Acabats Int.	Acabats Ext.	Cronologia	Observacions
3003		1	14300	VO	TAP	TO	AO			VI	VI		
3003		1	14100	SF	PAT	TO	AO	PI		VI	VI		
3003		1	14306	VO	PAT	TO	AO	PI		VI	VI		Motiu vegetal en blau, verd, morat i ocre.
3003		1	14306	VO	PAT	TO	AO	PI		VI	VI		Motiu en morat i ocre.
3003		1	14303	VO	PAT	TO	AO	PI		VI	VI		
3003		1	14104	VO	PAT	TO	AO	PI		VI	VI		
3003		2	14003	SF	FIN	TO	AO			VI			Marró
3003		1	14003	SF	FIN	TO	AO			VI			Groc
3003		1	14003	VO	SEV	TO	AO			VI			Marró
3003		1	14003	FO	FIN	TO	AO			VI			Marró

BARCELONA

INVENTARI DE MATERIAL ARQUEOLÒGIC. INTERVENCIÓ 036/11.

U.E.	Núm.	Frag.	Class.	Def. Fragm.	Tipo	Tècnica	Pasta	Decoració Int.	Decoració Ext.	Acabats Int.	Acabats Ext.	Cronologia	Observacions
3003		1	14003	VO	CSS	TO	AO			VI			Marró
3003		1	14003	VO	SEV	TO	AO			VI			Marró
3003		1	14005	SF	FIN	TO	AR						